

ARGUMENTUM

news opinion analysis

NATO 3.0

TURQIA NË QENDËR TË ARKITEKTURËS SË RE TË SIGURISË

Revista e parë në Shqipëri e dedikuar analizës gjeopolitike

Të dashur lexues dhe ndjekës të Argumentum.al,

Që prej vitit 2022, **Argumentum.al** vjen edhe në formatin e një reviste të përmuajshme, duke krijuar një hapësirë të veçantë për analizën, reflektimin dhe interpretimin e zhvillimeve më të rëndësishme në Shqipëri, rajon dhe botë.

Revista Argumentum synon të shkojë përtej lajmit të ditës, duke analizuar forcat, aktorët dhe dinamikat që formësojnë realitetin politik, diplomatik dhe gjeopolitik. Çdo numër sjell një përzgjedhje artikujsh, analizash dhe opinionesh mbi zhvillimet kryesore kombëtare, rajonale dhe globale.

Përmes kontributit të ekspertëve, analistëve, studiuesve dhe personaliteteve të njohura të politikës

dhe publicistikës shqiptare e ndërkombëtare, **Revista Argumentum** synon të jetë një platformë e besueshme për mendimin analitik dhe debatin mbi çështjet që ndikojnë të tashmen dhe të ardhmen tonë.

Ju ftojme të shfletoni Revistën Argumentum në gjuhën shqipe dhe angleze dhe të ndiqni analizat tona mbi politikën, diplomacinë, sigurinë dhe zhvillimet gjeopolitike që formësojnë botën ku jetojmë.

ARGUMENTUM

Përtej lajmit. Analizojmë forcat që formësojnë botën.

Marjana DODA
Kryeredaktore

Përmbajtja

03 Turqia në qendër të arkitekturës së re të sigurisë.

06 Deklarata e Samitit të NATO-s në Ankara: Aleanca riafirmon mbrojtjen kolektive.

08 Raporti i OSAC për Shqipërinë: Siguria përballë sfidave të korrupsionit, krimit të organizuar dhe kërcënimeve kibernetike

10 Srebrenica, 31 vjet më pas: Gjenocidi që vazhdon të sfidojë ndërgjegjen e Evropës.

15 Një tjetër Hormuz në horizont? Kërcënimi Houthi ndaj Detit të Kuq dhe rreziku për ekonominë globale.

18 Rusia po i afrohet një udhëkryqi politik.

20 Logjika që qëndron në themel të suksesit ekonomik të Kinës.

22 Samiti i unitetit! Mendo për paqe dhe përgatitu për luftë! Ehtë vetëm hapja e mbylljes! Pauzë midis dy luftrave!

25 Rilindja 2.0 – Kryeministri Rama

prezanton “Besën” për mandatin e katërt.

29 Kuvendi miraton me 74 vota pro marrëveshjen e huasë prej 302 milionë dollarësh me SHBA-në, opozita bojkoton seancën.

31 Pse Enver Hoxha ishte kundër Republikës së Kosovës në kuadër të Federatës Jugosllave?

34 KQZ certifikon rezultatin e zgjedhjeve në Kosovë! I hapet rruga krijimit të institucioneve.

35 Çfarë pret SHBA-ja për të nisur Dialogun Strategjik me Kosovën?

36 A do ta bllokojë Kroacia anëtarësimin e Malit të Zi në BE?

39 Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s prezanton Samitin e Ankarasë, thekson përparimin në shpenzimet për mbrojtjen.

40 SHBA-të njoftojnë marrëveshjen bërthamore historike me Arabinë Saudite.

42 Albanian Parliament Approves \$302 Million U.S. Military Financing Loan, Opposition Boycotts Session.

44 Rama: Foreign Information Manipulation Has Become One of the Greatest Threats to Democracy and European Security.

47 NATO at Ankara 2026: Strategic Rebalancing Between Russia Deterrence, Turkey's Rise, and National Interests.

49 The Blueprint Does Not Stop at the Drina.

55 Just kind words in Tivat! Where is the peace!? A deal yes, peace No! What is happening with USA and EU? 5 elections but no solution!

58 NATO Summit in Ankara: Allies Adopt Declaration Reaffirming Collective Defence and Long-Term Security Commitments.

60 A Constant in an Era of Radical Change: 25 Years of the Russia-China Treaty.

Turqia në qendër të arkitekturës së re të sigurisë

Samiti i NATO-s në Ankara, më 7–8 korrik 2026, zhvillohet në një moment kur Aleanca po përballlet me një realitet të ri strategjik. Konkurrenca me Rusinë, pasiguria në Lindjen e Mesme, rëndësia në rritje e Detit të Zi dhe ndryshimi i raportit të përgjegjësive mes Shteteve të Bashkuara dhe aleatëve evropianë po e shtyjnë NATO-n drejt një rikonfigurimi të thellë.

Në këtë realitet, zgjedhja e Ankarasë si vendi i samitit nuk është thjesht një çështje protokollare. Ajo pasqyron peshën që Turqia ka fituar në arkitekturën e re të sigurisë euroatlantike.

Ankara, më shumë se një vend mikpritës

Turqia ndodhet në kryqëzimin strategjik të Evropës, Detit të Zi,

Kaukazit dhe Lindjes së Mesme. Kontrolli i Bosforit dhe Dardaneleve, kapacitetet e saj ushtarake dhe zhvillimi i shpejtë i industrisë së mbrojtjes e bëjnë An-

Roli i Turqisë bëhet veçanërisht i rëndësishëm në këtë konfigurim. Gjeografia i jep Ankarasë një pozicion unik, por peshë e saj nuk buron vetëm prej saj. Forcat e armatosura turke, industria vendase e mbrojtjes dhe aftësia për të vepruar në disa hapësira strategjike e kanë kthyer Turqinë në një faktor të rëndësishëm të sigurisë rajonale.

karanë një aktor që NATO nuk mund ta anashkalojë.

Për këtë arsye, samiti i Ankarasë duhet parë edhe si një njohje e rolit në rritje të Turqisë. Ajo nuk është më vetëm një aleate në krahun juglindor të NATO-s, por një pikë lidhëse mes disa prej hapësirave ku po përqendrohen sfidat kryesore të sigurisë.

Nga NATO 1.0 te NATO 3.0

Ankara 2026 shënon një tjetër hap në transformimin e Aleancës. Nëse NATO 1.0 lidhej kryesisht me frenimin dhe mbrojtjen kolektive gjatë Luftës së Ftohtë, ndërsa NATO 2.0 me zgjerimin, menaxhimin e krizave dhe operacionet përtej territorit të Aleancës, NATO 3.0 po lind në kushtet e rikthimit të konkurrencës strategjike dhe të nevojës për një mbrojtje kolektive

më të fuqishme.

Kjo NATO e re kërkon kapacitete më të mëdha ushtarake, industri të fuqishme të mbrojtjes, infrastrukturë strategjike dhe një shpërndarje më të ekuilibruar të përgjegjësiave mes SHBA-së dhe Evropës.

Angazhimi për rritjen e shpenzimeve të mbrojtjes dhe sigurisë në nivelin 5 për qind të PBB-së, i vendosur në vijim të samitit të Hagës, nuk është vetëm një objektiv financiar. Ai përfaqëson një ndryshim në mënyrën se si Aleanca e koncepton sigurinë e saj afatgjatë.

Turqia në zemër të NATO-s së re

Roli i Turqisë bëhet veçanërisht i rëndësishëm në këtë konfigurim. Gjeografia i jep Ankarasë një pozicion unik, por pesha e saj nuk buron vetëm prej saj. Forcat e armatosura turke, industria vendase e mbrojtjes dhe aftësia për të vepruar në disa hapësira strategjike e kanë kthyer Turqinë në një faktor të rëndësishëm të sigurisë rajonale.

Presidenti Recep Tayyip Erdoğan ka insistuar vazhdimisht në forcimin e kapaciteteve kombëtare të mbrojtjes dhe në një Turqi që kërkon të jetë ofruese e sigurisë, jo vetëm përfituese e saj.

Në këtë kuptim, prania e Donald Trump në Ankara dhe vëmendja e veçantë ndaj Erdoğan-it mund të lexohet edhe si reflektim i peshës që Uashingtoni i atribuon Turqisë në arkitekturën e re strategjike.

Deti i Zi: një qendër e re e gravitetit

Nëse NATO 3.0 do të ndërtohet mbi logjikën e frenimit dhe mbro-

jtjes kolektive, Deti i Zi do të ketë një rol gjithnjë e më të madh. Lufta në Ukrainë e ka kthyer këtë hapësirë në një nga zonat më të rëndësishme të konkurrencës strategjike ndërmjet Rosisë dhe Perëndimit. Për NATO-n, siguria e Detit të Zi lidhet drejtpërdrejt me sigurinë e krahut lindor, ndërsa Turqia mbetet aktori që kontrollon hyrjen dhe daljen nga kjo hapësirë përmes ngushticave. Kjo e vendos Ankarën në një pozitë që pak aleatë të tjerë e kanë.

Lindja e Mesme dhe dilema turko-amerikane

Në të njëjtën kohë, NATO nuk mund ta trajtojë më sigurinë evropiane të shkëputur nga zhvillimet në Lindjen e Mesme. Përplasjet ndërmjet Izraelit dhe Iranit, siguria energjetike dhe liria e lundrimit po krijojnë një mjedis ku krizat rajonale mund të prodhojnë pasoja të drejtpërdrejta për sigurinë euroatlantike.

Këtu shfaqet edhe një prej dilemave më të rëndësishme të NATO-s: si të ruhet uniteti

Në të njëjtën kohë, NATO nuk mund ta trajtojë më sigurinë evropiane të shkëputur nga zhvillimet në Lindjen e Mesme. Përplasjet ndërmjet Izraelit dhe Iranit, siguria energjetike dhe liria e lundrimit po krijojnë një mjedis ku krizat rajonale mund të prodhojnë pasoja të drejtpërdrejta për sigurinë euroatlantike.

Angazhimi për rritjen e shpenzimeve të mbrojtjes dhe sigurisë në nivelin 5 për qind të PBB-së, i vendosur në vijim të samitit të Hagës, nuk është vetëm një objektiv financiar. Ai përfaqëson një ndryshim në mënyrën se si Aleanca e koncepton sigurinë e saj afatgjatë.

i Aleancës kur interesat kombëtare të aleatëve nuk përputhen gjithmonë plotësisht.

Turqia është një shembull i qartë i kësaj kompleksiteti. Ajo është njëkohësisht anëtare e NATO-s, fuqi rajonale dhe aktor me marrëdhënie të rëndësishme me Rusinë, Lindjen e Mesme dhe aktorë të tjerë jashtë strukturës euroatlantike.

Ukraina dhe kufijtë e unitetit
Ukraina mbetet një nga çështjet kryesore të strategjisë së NATO-s. Mbështetja ndaj Kievit është bërë pjesë e politikës së sigurisë së Aleancës, por rrua drejt anëtarësimit mbetet një çështje me pasoja të mëdha strategjike.

Ankara 2026 tregon se NATO duhet të menaxhojë njëkohësisht mbështetjen për Ukrainën, frenimin e Rusisë dhe ruajtjen e kohezionit të brendshëm.

Kjo është një prej sfidave themelore të NATO 3.0: Aleanca duhet të jetë më e fortë ushtarakisht, por njëkohësisht duhet të ruajë aftësinë për të marrë vendime politike në një mjedis ku aleatët kanë interesa dhe perceptime të ndryshme.

Evropa duhet të marrë më shumë përgjegjësi

Një tjetër element i NATO 3.0 është rritja e përgjegjësisë evropiane për sigurinë e kontinentit. Shtetet evropiane nuk mund të mbështeten pafundësisht vetëm te kapacitetet amerikane. Rritja e shpenzimeve të mbrojtjes, forcimi i industrisë ushtarake dhe zhvillimi i kapaciteteve strategjike evropiane po bëhen pjesë e domosdoshme e së ardhmes së Aleancës.

Por kjo nuk do të thotë një NATO

më pak transatlantike. Përkundrazi, sfida është krijimi i një ekuilibri të ri ku Evropa të jetë më e aftë të mbrojë veten, ndërsa SHBA-ja të ruajë rolin e saj vendimtar në sigurinë euroatlantike dhe globale.

Ankara 2026: fillimi i një cikli të ri

Samiti i Ankarasë nuk duhet parë si një takim i zakonshëm i liderëve të NATO-s. Ai pasqyron një ndryshim më të thellë në mënyrën se si Aleanca e koncepton sigurinë.

Turqia po fiton peshë. Deti i Zi po bëhet më i rëndësishëm. Evropa po përballet me nevojën për të marrë më shumë përgjegjësi. SHBA-ja po rishikon shpërndarjen e vëmendjes së saj strategjike. Ndërsa NATO po përpaket të përshtatet me një botë ku kërcënimet nuk vijnë më nga një drejtim i vetëm.

Në këtë kuptim, “NATO 3.0” nuk është një NATO tjetër. Është NATO që po mëson të funksionojë në një botë tjetër.

Dhe në këtë botë të re, Ankara nuk është më periferia e Aleancës. Ajo po bëhet një prej pikave të saj qendrore.

Turqia po fiton peshë. Deti i Zi po bëhet më i rëndësishëm. Evropa po përballet me nevojën për të marrë më shumë përgjegjësi. SHBA-ja po rishikon shpërndarjen e vëmendjes së saj strategjike. Ndërsa NATO po përpaket të përshtatet me një botë ku kërcënimet nuk vijnë më nga një drejtim i vetëm.

Deklarata e Samitit të NATO-s në Ankara: Aleanca riafirmon mbrojtjen kolektive

Liderët e vendeve anëtare të NATO-s miratuan të martën në përfundim të Samitit të Ankarasë deklaratën përfundimtare, duke riafirmuar unitetin e Aleancës dhe angazhimin e palëkundur ndaj mbrojtjes kolektive, të parashikuar në Nenin 5 të Traktatit të Uashingtonit. Dokumenti përcakton prioritetet strategjike të NATO-s për vitet në vijim, duke vënë theksin te rritja e investimeve në mbrojtje, zgjerimi i kapaciteteve industriale ushtarake, modernizimi teknologjik i Aleancës dhe vazhdimi i mbështetjes afatgjatë për Ukrainën.

Deklarata identifikon Rusinë si kërcënimin kryesor afatgjatë për sigurinë euroatlantike, rritëson angazhimin e aleatëve për të përballuar terrorizmin dhe sfidat hibride, si edhe nënvizon se stabiliteti i hapësirës transatlantike mbështetet në unitetin politik dhe ushtarak të vendeve anëtare. Dokumenti përfshin gjithashtu një

qëndrim të qartë ndaj Iranit, duke theksuar se Teherani nuk duhet të zotërojë armë bërthamore dhe duke kërkuar respektimin e lirisë së lundrimit në Ngushticën e Hormuzit.

Sot, në Ankara, ne shpallim më shumë se 50 miliardë dollarë prokurime të reja dhe angazhohemi të zgjerojmë kapacitetin kolektiv të prodhimit, duke bashkëpunuar me industrinë për të përshpejtuar inovacionin. Ne do të vazhdojmë punën për të eliminuar pengesat tregtare në fushën e mbrojtjes mes aleatëve dhe për të shfrytëzuar partneritetet e NATO-s.

Më poshtë vijon teksti i plotë i Deklaratës së Samitit të Ankarasë.

1. Ne, kërret e shteteve dhe qeverive të Aleancës së Atlantikut të Veriut, jemi mbledhur në Ankara për të riafirmuar angazhimin tonë të palëkundur ndaj mbrojtjes kolektive sipas Nenit 5 të Traktatit të Uashingtonit dhe ndaj lidhjes transatlantike. Një sulm kundër një aleati është një sulm kundër të gjithë aleatëve. Uniteti, solidariteti dhe forca jonë kolektive mbeten themeli i paqes, sigurisë dhe prosperitetit për një miliard qytetarët e Aleancës sonë të kombeve të lira dhe demokratike. Ne mbetemi të përkushtuar ndaj qasjes sonë 360 gradë për parandalimin dhe mbrojtjen.

2. Për t'iu kundërvënë kërcënimit afatgjatë që Rusia paraqet për sigurinë dhe stabilitetin euroatlantik, si edhe kërcënimit të vazhdueshëm të terrorizmit, ale-

Për vitin 2026, aleatët angazhohen të ofrojnë 70 miliardë euro në pajisje ushtarake, ndihmë dhe trajnim për Ukrainën, si dhe konfirmojnë angazhimet e tyre sovraane për të ruajtur të paktën të njëjtin nivel mbështetjeje edhe gjatë vitit 2027. Në këtë drejtim, ne mirëpresim vendimin e Bashkimit Evropian për të siguruar financim shumëvjeçar për Ukrainën përmes Kredisë për Mbështetjen e Ukrainës.

atët po përmbushin angazhimet e marra në Hagë për mbrojtjen. Gjatë vitit 2025, aleatët evropianë dhe Kanadaja rritën investimet në nevojat bazë të mbrojtjes me më shumë se 139 miliardë dollarë. Investimet tona po sigurojnë kapacitetet që na duhen, duke forcuar njëkohësisht bazën tonë industriale dhe qëndrueshmërinë. Sot, në Ankara, ne shpallim më shumë se 50 miliardë dollarë prokurime të reja dhe angazhohemi të zgjerojmë kapacitetin kolektiv të prodhimit, duke bashkëpunuar me industrinë për të përshpejtuar inovacionin. Ne do të vazhdojmë punën për të eliminuar pengesat tregtare në fushën e mbrojtjes mes aleatëve dhe për të shfrytëzuar partneritetet e NATO-s, me qëllim forcimin e industrisë së mbrojtjes dhe bashkëpunimit ndërmjet vendeve anëtare.

3. Ne po ndërtojmë të ardhmen: një Evropë më të fortë brenda

një NATO-je më të fortë – një Aleancë të modernizuar. Aleatët evropianë dhe Kanadaja, duke punuar së bashku me Shtetet e Bashkuara, po marrin përgjegjësi më të madhe për mbrojtjen e Aleancës. Parandalimi dhe mbrojtja e NATO-s mbështeten në një kombinim të përshtatshëm të kapaciteteve bërthamore, konvencionale dhe të mbrojtjes nga raketat, të plotësuara nga aftësitë në hapësirë dhe në fushën kibernetike. Ne jemi të përkushtuar të ruajmë epërsinë tonë ushtarake. Po investojmë në aftësinë për të dislokuar, mbështetur dhe mbajtur forcat tona të armatosura, si dhe për të përmbushur objektivat tona të kapaciteteve në të gjitha fushat, përfshirë sistemet e goditjes precize me rreze të gjatë, mbrojtjen e integruar ajrore dhe raketore, sistemet pa pilot, teknologjitë më të avancuara, aftësitë e inteligjencës dhe zbulimit. Gjithashtu, po zhvillojmë një platformë të ndërveprueshme transatlantike për operacionet ushtarake në “cloud” dhe po adoptojmë modele të fuqishme të inteligjencës artificiale.

4. Ukraina kontribuon në sigurinë transatlantike dhe aleatët qëndrojnë të bashkuar në mbështetjen e tyre të palëkundur për Ukrainën në mbrojtjen e lirisë, sovranitetit dhe integritetit të saj territorial.

Aleatët evropianë dhe Kanadaja financojnë tashmë pjesën më të madhe të ndihmës së sigurisë për Ukrainën përmes mekanizmave dypalësh dhe shumëpalësh. Aleatët theksojnë se kjo mbështetje duhet të jetë e drejtë, e parashikueshme dhe e qëndrueshme në planin afatgjatë. Për vitin 2026, aleatët angazhohen të ofrojnë 70 miliardë euro në pajisje ushtarake, ndihmë dhe trajnim për Ukrainën, si dhe konfirmojnë angazhimet e tyre sovraane për të ruajtur të paktën të njëjtin nivel mbështetjeje edhe gjatë vitit 2027. Në këtë drejtim, ne mirëpresim vendimin e Bashkimit Evropian për të siguruar financim shumëvjeçar për Ukrainën përmes Kredisë për Mbështetjen e Ukrainës.

5. Aleanca vazhdon t’u përgjigjet dhe të përshtatet konkurrencës strategjike, paqëndrueshmërisë së përhapur, kërcënimeve hibride dhe goditjeve të përsëritura që karakterizojnë mjedisin tonë më të gjerë të sigurisë. Aleatët ritheksojnë se Irani nuk duhet të zotërojë kurrë armë bërthamore dhe i bëjnë thirrje Iranit të respektojë plotësisht lirinë e lundrimit në Ngushticën e Hormuzit.

6. Ne shprehim mirënjohjen tonë për mikpritjen bujare të ofruar nga Turqinë. Mezi presim takim-in tonë të ardhshëm.

Raporti i OSAC për Shqipërinë: Siguria përballë sfidave të korrupsionit, krimit të organizuar dhe kërcënimeve kibernetike

Nga siguria kibernetike te terrorizmi, nga korrupsioni te stabiliteti politik, raporti amerikan evidenton progresin e Shqipërisë, por edhe dobësitë që vazhdojnë të ndikojnë në klimën e sigurisë dhe të biznesit

Shqipëria mbetet një vend me një nivel përgjithësisht të qëndrueshëm sigurie, por përballet ende me një sërë sfidash që lidhen me korrupsionin, krimin e organizuar, kërcënimet kibernetike dhe tensionet politike. Ky është vlerësimi i raportit të Overseas Security Advisory Council (OSAC), strukturë këshillimore e lidhur me Departamentin Amerikan të Shtetit, e cila analizon mjedisin e sigurisë për qytetarët dhe interesat amerikane jashtë vendit.

Raporti vlerëson se Shqipëria nuk paraqet një rrezik të lartë për sigurinë e përgjithshme, por nënvizon disa fusha ku mbeten shqetësime

të rëndësishme për institucionet, investitorët dhe partnerët ndërkombëtarë.

Sulmet kibernetike: Shqipëria në objektivin e aktorëve shtetërorë

Një nga kërcënimet kryesore të evidentuara është siguria kibernetike. Sipas raportit, Shqipëria është objektivi i sulmeve kibernetike nga aktorë shtetërorë, përfshirë Iranin dhe Rusinë, si dhe nga grupe kriminale që përdorin metoda si ransomware.

Sulmet kibernetike kundër institucioneve shqiptare kanë treguar se infrastruktura digjitale shtetërore mbetet një objek-

tiv strategjik. Raporti nënvizon se sulmet ndaj sistemeve kritike mund të kenë pasoja jo vetëm kombëtare, por edhe rajonale, duke prekur shërbimet publike dhe besimin ndaj institucioneve. Rasti më i rëndësishëm ishte vala e sulmeve kibernetike iraniane ndaj sistemeve qeveritare shqiptare, të cilat sollën ndërprerje të shërbimeve dhe një reagim të fortë ndërkombëtar.

Korrupsioni dhe sundimi i ligjit, sfida kryesore për klimën e biznesit

Raporti i OSAC vlerëson se Shqipëria ka ndërtuar një kuadër ligjor për luftën kundër korrup-

sionit dhe konfliktit të interesit, por zbatimi mbetet një sfidë.

Sipas dokumentit, investitorët e huaj identifikojnë si probleme kryesore:

- korrupsionin në administratë dhe sistemin e drejtësisë;
- mungesën e transparencës në prokurimet publike;
- konkurrencën e kufizuar;
- ekonominë informale;
- vështirësitë në zbatimin e kontratave.

Raporti nënvizon se krijimi i SPAK-ut në vitin 2019 ka sjellë rritje të hetimeve dhe ndjekjeve penale ndaj zyrtarëve të nivelit të lartë. Megjithatë, sipas vlerësimit amerikan, fenomeni i pandëshkueshmërisë mbetet ende një problem.

“Shumë zyrtarë, politikanë, gjyqtarë dhe persona me interesa të fuqishme ekonomike vazhdojnë të jenë në gjendje t’i shmangen përgjegjësisë penale”, thuhet në raport.

Terrorizmi: rrezik i ulët, por me vëmendje të vazhdueshme
Departamenti Amerikan i Shtetit e konsideron Tiranën një zonë me nivel mesatar kërcënimi terrorist për interesat amerikane, por Shqipëria nuk është klasifikuar me indikatorin e terrorizmit në këshillën amerikane për udhëtimet.

Raporti thekson se gjatë dekadës së fundit nuk ka pasur sulme terroriste të suksesshme në Shqipëri. Megjithatë, shqetësimet kryesore lidhen me:

- përdorimin e territorit shqiptar si pikë tranziti ose burimi për financime terroriste;
- radikalizimin e mundshëm të personave të kthyer nga Siria;

- aktivitetet e Iranit kundër opozitës iraniane të strehuar në Shqipëri.

Në vitin 2018, autoritetet shqiptare parandaluan një komplot të dyshuar ndaj kampit të organizatës iraniane MEK në Manzhë, ndërsa më vonë sulmet kibernetike iraniane ndaj kësaj organizate sollën reagime politike dhe diplomatike.

Zgjedhjet dhe stabiliteti politik
Raporti pranon përmirësime në proceset zgjedhore shqiptare, por evidenton ende probleme të lidhura me përdorimin e burimeve publike, financimin e fushatave dhe balancën mediatike.

Zgjedhjet parlamentare të vitit 2025 u zhvilluan kryesisht në qetësi, por misionet ndërkom-bëtare të vëzhgimit kërkuar reforma të mëtejshme për të garantuar konkurrencë më të drejtë dhe transparencë më të madhe.

Sipas OSAC, sfidat kryesore mbeten:

- përdorimi i administratës publike në favor të forcave politike;
- retorika përçarëse;
- mungesa e transparencës në financimin politik;
- pabarazia në aksesin mediatik.

Protestat dhe tensionet sociale
Shqipëria karakterizohet nga një traditë e fortë protestash politike dhe sociale. Raporti vlerëson se shumica e demonstratave janë paqësore, por disa raste kanë përfunduar me përplasje dhe përdorim të mjeteve piroteknike. Bulevardi “Dëshmorët e Kombit” në Tiranë mbetet pika kryesore e protestave, për shkak të pranisë së institucioneve kryesore shtetërore dhe diplomatike. Raporti përmend gjithashtu protestat aktuale kundër projektit turistik në Ishullin e Sazanit, të cilat nisën si lëvizje mjedisore dhe më pas u zgjeruan me kërkesa politike kundër korrupsionit dhe qeverisjes.

Srebrenica, 31 vjet më pas: Gjenocidi që vazhdon të sfidojë ndërgjegjen e Evropës

Më 11 korrik 2026, Bosnja dhe Hercegovina, Evropa dhe komuniteti ndërkombëtar përkujtojnë 31-vjetorin e gjenocidit të Srebrenicës, një nga kapitujt më të errët të historisë moderne evropiane. Mbi 8.300 burra dhe djem boshnjakë u vranë sistematikisht në korrik të vitit 1995 nga forcat e Ushtrisë së Republikës Srpska, në atë që gjykatat ndërkombëtare e kanë njohur si gjenocid.

Tre dekada pas tragjedisë, Srebrenica mbetet jo vetëm një simbol i vuajtjes njerëzore, por edhe një kujtesë e dhimbshme e dështimit të komunitetit ndërkombëtar për të mbrojtur civilët, ndonëse qyteti ishte shpallur “zonë e sigurt” nga Kombet e Bashkuara. Ceremonia qendrore e përkujtimit zhvillohet në Qendrën Memoriale në Potočari, ku mijëra qytetarë, familjarë të viktimize dhe delegacione nga

Bosnja dhe Hercegovina dhe vende të tjera të botës nderojnë kujtimin e të vrarëve. Si çdo vit, mijëra pjesëmarrës përfundojnë Marshin e Paqes, një ecje tre-ditore përgjatë itinerarit të ndjekur nga mijëra boshnjakë që në korrik të vitit 1995 u përpoqën t'i shpëtonin vdekjes.

Përkujtimet këtë vit u zhvilluan edhe në arenën ndërkombëtare. Më 9 korrik, Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara në Nju Jork organizoi një ceremoni përkujtimore, duke riafirmuar rëndësinë e ruajtjes së kujtesës historike dhe të luftës kundër mohimit të gjenocidit. Edhe pas 31 vitesh, pasojat e gjenocidit vazhdojnë të ndihen. Në Qendrën Memoriale të Potoçarit janë varrosur deri më tani 6.772 viktima të identifikuar, ndërsa rreth 250 të tjera prehen në varreza të tjera, sipas dëshirës së familjeve të tyre.

Megjithatë, fati i më shumë se

1.000 personave të zhdukur mbetet ende i panjohur. Procesi i kërimit të varrezave masive dhe identifikimit të mbetjeve mortore vazhdon, duke dëshmuar se plagët e luftës nuk janë mbyllur ende.

Drejtësia ndërkombëtare vendosi faktet

Në vitin 2007, Gjykata Ndërkombëtare e Drejtësisë konfirmoi se në Srebrenicë ishte kryer gjenocid. Gjykata gjithashtu arriti në përfundimin se Serbia kishte shkelur detyrimin e saj ndërkombëtar për të parandaluar gjenocidin dhe për të ndëshkuar autorët e tij.

Ndërkohë, Gjykata Penale Ndërkombëtare për ish-Jugosllavinë dhe gjykatat vendore kanë dënuar më shumë se 50 persona për gjenocid dhe krime lufte të lidhura me Srebrenicën, duke shqiptuar mbi 700 vjet burgim.

Ndër figurat më të larta të dënuara me burgim të përjetshëm janë ish-presidenti i Republikës Sërpska, Radovan Karaxhiç, dhe ish-komandanti i ushtrisë së këtij entiteti, Ratko Mlladiç, të cilët u shpallën përgjegjës për organizimin dhe zbatimin e krimeve. Kujtesa përballë mohimit

Megjithëse faktet janë vendosur përmes vendimeve të formës së prerë të gjykatave ndërkombëtare, gjenocidi i Srebrenicës vazhdon të jetë objekt mohimi dhe relativizimi në disa qarqe politike në rajon. Kjo e bën edhe më të rëndësishëm përkujtimin e 11 korrikut, jo vetëm si një akt nderimi për viktimat, por edhe si një angazhim për mbrojtjen e së vërtetës historike.

Ruajtja e kujtesës është një element thelbësor për pajtimin afatgjatë. Pa pranimin e fakteve dhe pa

respektimin e vendimeve të drejtësisë ndërkombëtare, ndërtimi i besimit ndërmjet komuniteteve mbetet një proces i brishtë.

Një mësim për Evropën

Srebrenica nuk është vetëm një tragedi boshnjake. Ajo përfaqëson dështimin më të madh të Evropës pas Luftës së Dytë Botërore për të parandaluar një krim masiv ndaj popullsisë civile. Në një kohë kur luftërat, tensionet etnike dhe konfliktet gjeopolitike

vazhdojnë të sfidojnë sigurinë evropiane dhe ndërkombëtare, kujtesa e Srebrenicës mbetet një paralajmërim se paqja nuk është e garantuar dhe se mbrojtja e jetës njerëzore, e drejtave themelore dhe e së drejtës ndërkombëtare kërkon angazhim të vazhdueshëm.

Tridhjetë e një vjet pas gjenocidit, emrat e mijëra viktimave të Potoçarit vazhdojnë t'i kujtojnë Evropës se harresa nuk mund të jetë kurrë alternativë ndaj drejtësisë, së vërtetës dhe kujtesës.

Një tjetër Hormuz në horizont? Kërcënimi Houthi ndaj Detit të Kuq dhe rreziku për ekonominë globale

KUSH PËRFSHIHET NË KRIZËN E DETIT TË KUQ?

- ☐ Houthit
- ☐ Irani
- ☐ Arabia Saudite
- ☐ SHBA dhe aleatët

Blokada e paralajmëruar nga rebelët Houthi ndaj Arabisë Saudite hap një front të ri në përplasjen SHBA-Iran dhe rikthen frikën për sigurinë e një prej korridoreve më të rëndësishme detare në botë: ngushticës Bab el-Mandeb.

Kriza e Lindjes së Mesme po rrezikon të zgjerohet përtej Ngushticës së Hormuzit. Ndërsa tensionet mes Shteteve të Bashkuara dhe Iranit vazhdojnë për kontrollin e një prej pikave më strategjike energjetike në botë, një tjetër nyje kritike po vihet në qendër të vëmendjes: Deti i Kuq dhe ngushtica Bab el-Mandeb.

Sipas një analize të publikuar nga Council on Foreign Relations vendimi i rebelëve Houthi në Jemen për të vendosur një “bllokadë detare” ndaj Arabisë Saudite mund të hapë një front të ri në konfliktin rajonal dhe të krijojë pasoja të rëndësishme për tregtinë globale, furnizimet energjetike dhe zinxhirët ndërkombëtarë të furnizimit.

Territoret nën kontrollin e Houthive shtrihen përgjatë bregut të Jemenit, pranë Bab el-Mandeb – korridori detar që lidh Detin e Kuq me Gjirin e Adenit dhe Oqeanin Indian. Kjo ngushticë është rruga kryesore për eksportet saudite të naftës drejt tregjeve globale.

Bab el-Mandeb: Arteria e padukshme e ekonomisë globale

Deti i Kuq konsiderohet një nga korridoret më të rëndësishme të transportit detar në botë. Çdo vit, rreth 12–15 për qind e tregtisë globale detare, me vlerë mbi 1 trilion dollarë, kalon përmes kësaj rruge ujore që lidh Kanalin e Suezit në veri me Bab el-Mandeb në jug.

Përmes kësaj rruge transporto-

hen energji, produkte bujqësore, lëndë të para, komponentë industrialë dhe mallra të konsumit.

Sipas të dhënave të Administratës së Informacionit të Energjisë së SHBA-së (EIA), në gjysmën e parë të vitit 2025 rreth 4.2 milionë fuçi naftë në ditë kaluan përmes Bab el-Mandeb, ndërsa përmes korridoreve të lidhura me Kanalin e Suezit kaluan miliona fuçi të tjera.

Edhe pse këto shifra janë më të

ulëta krahasuar me Ngushticën e Hormuzit, rëndësia strategjike e Bab el-Mandeb qëndron tek fakti se ai është një pikë kyçe lidhëse mes prodhuesve të energjisë në Gjirin Persik dhe tregjeve në Evropë e Azi.

Nga Gaza te një front i ri rajonal
Sulmet Houthi ndaj anijeve tregtare në Detin e Kuq nisën në vitin 2023, pas fillimit të luftës Izrael-Hamas në Gaza. Grupi, i mbështetur nga Irani, deklaroi se objektivi i tij ishin anijet izraelite ose ato të lidhura me Izraelin. Sulmet shkaktuan një goditje të

rëndë për transportin ndërkombëtar. Shumë kompani detare u detyruan të shmangnin Detin e Kuq dhe të përdornin rrugën më të gjatë përreth Kepit të Shpresës së Mirë në Afrikën e Jugut. Sipas CFR, ndërprerjet e mëparshme në këtë korridor ulën ndjeshëm qarkullimin e naftës përmes Bab el-Mandeb, duke e reduktuar atë nga rreth 9.3 milionë fuçi në ditë në vitin 2023 në 4.1 milionë fuçi në vitin 2024. Tani, kërcënimi ndaj Arabisë Saudite e zgjeron dimensionin e konfliktit. Riaktivizimi i presionit mbi një nga eksportuesit

më të mëdhenj të naftës në botë mund të krijojë një krizë të re energjetike.

Irani dhe strategjia e “frontit të rezistencës”

Për Teheranin, Houthit janë një instrument i rëndësishëm për projeksionin e fuqisë rajonale. Mbështetja iraniane ka forcuar kapacitetet ushtarake të grupit përmes furnizimeve me armë, trajnimeve dhe inteligjencës.

Ekspertët e CFR argumentojnë se një mbyllje e Bab el-Mandeb do të ishte një sfidë serioze për interesat amerikane dhe perëndimore për të garantuar lirinë e lundrimit.

“Çështja nuk është vetëm volumi i naftës që kalon përmes Bab el-Mandeb, por humbja e garancisë për kalim të sigurt në këtë korridor”, thekson Clara Gillispie, eksperte e energjisë dhe klimës pranë CFR.

Një skenar ku bllokohen njëkohësisht Hormuzi dhe Bab el-Mandeb do të krijonte një goditje të fuqishme për tregjet globale të energjisë.

KUSH PËRFSHIHET NË KRIZËN E DETIT TË KUQ?

Houthit

Grupi jemenas, aleat i Iranit, është kthyer në një aktor kryesor në sigurinë detare të rajonit. Kapacitetet e tij raketore dhe dronët e kanë bërë një faktor të rëndësishëm ushtarak.

Irani

Teherani e përdor mbështetjen ndaj Houthive si pjesë të strategjisë së tij rajonale për të sfiduar ndikimin amerikan dhe aleatët e tij.

Sulmet Houthi ndaj anijeve tregtare në Detin e Kuq nisën në vitin 2023, pas fillimit të luftës Izrael-Hamas në Gaza. Grupi, i mbështetur nga Irani, deklaroi se objektivi i tij ishin anijet izraelite ose ato të lidhura me Izraelin. Sulmet shkaktuan një goditje të rëndë për transportin ndërkombëtar. Shumë kompani detare u detyruan të shmangnin Detin e Kuq dhe të përdornin rrugën më të gjatë përreth Kepit të Shpresës së Mirë në Afrikën e Jugut.

Arabia Saudite

Si një nga eksportuesit më të mëdhenj të naftës në botë, Rijadi është veçanërisht i ekspozuar ndaj çdo ndërprerjeje të Bab el-Mandeb.

SHBA dhe aleatët

Uashingtoni ka ndërmarrë operacione detare për mbrojtjen e lirisë së lundrimit dhe sigurinë e anijeve tregtare në Detin e Kuq.

Pasojat përtej Lindjes së Mesme

Një krizë e zgjatur në Detin e Kuq nuk do të kufizohej vetëm në energji dhe tregti. Ekspertët paralajmërojnë se destabilizimi mund të ndikojë edhe në Afrikën Lindore dhe Veriore.

Rajoni përballët tashmë me konflikte dhe rivalitete të shumta: luftën civile në Sudan, tensionet mbi burimet ujore të Nilit, si dhe garën e fuqive të Lindjes së Mesme për ndikim në portet dhe korridoret tregtare afrikane.

Sipas ekspertëve, sa më shumë të rritet konkurrenca mes fuqive

rajonale, aq më i madh bëhet rreziku që këto rivalitete të përkeqësohen në konflikte të reja në territorin afrikan.

A ekzistojnë alternativa?

Ndryshe nga Hormuzi, mbyllja totale e Bab el-Mandeb nuk do të ishte absolute, pasi anijet mund të përdorin rrugë alternative. Megjithatë, këto alternativa janë shumë

më të kushtueshme dhe kërkojnë kohë më të gjatë transporti. Nafta saudite nga portet e Detit të Kuq mund të devijohet përmes Kanalit të Suezit dhe më pas rreth Afrikës, por kjo do të shtonte ndjeshëm kostot dhe kohën e furnizimit.

Disa vende të Gjirit kanë investuar në korridore tokësore, si lidhjet logjistike mes Emirateve të Bashkuara Arabe dhe Arabisë Saudite, por këto mbeten zgjidhje të kufizuara.

Ndryshe nga Hormuzi, mbyllja totale e Bab el-Mandeb nuk do të ishte absolute, pasi anijet mund të përdorin rrugë alternative. Megjithatë, këto alternativa janë shumë më të kushtueshme dhe kërkojnë kohë më të gjatë transporti.

Një pikë e re presioni në luftën SHBA-Iran

Kriza e Detit të Kuq tregon se konfliktet moderne nuk zhvillohen vetëm në tokë apo ajër, por edhe përmes kontrollit të rrugëve globale të tregtisë.

Nëse Bab el-Mandeb do të shndërrohej në një "Hormuz të dytë", pasojat do të ndiheshin përtej Lindjes së Mesme – në çmimet e energjisë, tregtinë globale dhe stabilitetin ekonomik ndërkombëtar.

Autogol?! Si po ia Dorëzon SHBA-ja Avantazhin Teknologjik Kinës përmes Politikave të Emigracionit

DR. ERMIR I. HAJDINI

KËSHILLTAR LIGJOR & LEKTOR UNIVERSITAR

Fuqitë e mëdha rrallë e humbasin dominimin e tyre teknologjik sepse rivalët e tyre papritur bëhen më të zgjuar. Ajo humbet atëherë kur fillojnë ta trajtojnë avantazhin e tyre

më të madh strategjik si një cenueshmëri. Për pothuajse një shekull, motori kryesor i primati amerikan nuk ka qenë thjesht gjenialiteti i brendshëm, por një kapacitet i pakrahasueshëm për të importuar kapitalin intelektual të pjesës tjetër të botës. Që nga Projekti Manhattan e deri te revolucioni i gjysmëpërçuesve, Shtetet e Bashkuara e ndërtuan rendin e tyre teknologjik duke hapur universitetet, laboratorët dhe tregjet e tyre të kapitalit talentit global. Sot, ndërsa Departamenti i Sigurisë Kombëtare i SHBA-së (DHS) po çmonton mbrojtjen e gjatë të statusit të qëndrimit (“duration of status” – D/S) në favor të kufizimeve të ngurta të vizave, Uashingtoni po bën një gabim të thellë strategjik. Ndërsa Kina po ul në mënyrë aktive barrierat për të rekrutuar specialistë të nivelit të lartë në STEM përmes programeve të dedikuara si viza e saj e re K. Ndryshimi që rezulton nuk do të ndihet në ciklin e ardhshëm buxhetor; ai do të manifestohet gjatë brezit të ardhshëm—në patentat e regjistruara, indus-

Shtetet e Bashkuara e ndërtuan rendin e tyre teknologjik duke hapur universitetet, laboratorët dhe tregjet e tyre të kapitalit talentit global. Sot, ndërsa Departamenti i Sigurisë Kombëtare i SHBA-së (DHS) po çmonton mbrojtjen e gjatë të statusit të qëndrimit (“duration of status” – D/S) në favor të kufizimeve të ngurta të vizave, Uashingtoni po bën një gabim të thellë strategjik.

tritë e themeluara dhe zbulimet e realizuara në tokë të huaj.

Aseti i Keqkuptuar

Në zemër të kësaj kthese të Uashingtonit qëndron një keqkarakterizim themelor i trupës studentore globale. Studentët ndërkombëtarë shpesh konsiderohen në rrethet politike si konsumatorë të një shërbimi—të ardhura nga eksporti për institucionet e arsimit të lartë. Ky këndvështrim është rrezikshëm i ngushtë. Në shkencat e sakta, inteligjencën artificiale dhe inxhinierinë e avancuar, studentët ndërkombëtarë të nivelit pasuniversitar dhe kërkuesit postdoktoraturë janë fuqia punëtore bërthamë e inovacionit amerikan.

Ata mbushin sallat e leksioneve, drejtojnë laboratorët e llogaritjeve kuantike dhe bashkëautorizojnë punimet shkencore që përcaktojnë kufijtë e shkencës. Bërthama e ndryshimit rregullator qëndron në zëvendësimin e kuadrit të “Kohëzgjatjes së Statusit”—i cili u lejonte studentëve të qëndronin ligjërisht për sa kohë ruanin statusin akademik—me periudha të fiksuara pranimit të kufizuara në një maksimum prej katër vitesh. Për më tepër, ndryshimet e reja kufizojnë ndjeshëm aftësinë e një studenti pasuniversitar për të ndryshuar institucionin ose programin akademik.

Kjo politikë supozon se kapitali njerëzor dhe zbulimet shkencore funksionojnë sipas afateve kohore të parashikueshme dhe lineare. Ato nuk funksionojnë ashtu.

Duke zëvendësuar parametrat fleksibël të qëndrimit të bazuar në progres me pengesa të ngurta zgjatjeje burokratike përmes Shërbimeve të Shtetësisë dhe Emigracionit të SHBA-së (USCIS), SHBA-ja po e kthen rrugën e inkubacionit në një pistë me pengesa të pasigurisë administrative.

Kostoja Ekonomike e Pasigurisë Burokratike

Argumenti ekonomik kundër këtyre kufizimeve është i shkruar në bilancet e ndërmarrjeve më të vlefshme në botë. Peizazhi modern industrial i Amerikës u ndërtua me të madhe nga inovatorë të lindur jashtë saj:

- **Udhëheqja e Teknologjisë Themelore:** Jensen Huang ndërtoi NVIDIA; Sergey Brin bashkëthemeloi Google; Elon Musk ndërtoi SpaceX dhe Tesla pasi studioi në SHBA; Satya Nadella rimodeloi Microsoft; Andrew Grove e shndërroi Intel-in në udhëheqësin botëror të gjysmëpërçuesve dhe lista vazhdon.

- **Krijimi i Kapitalit dhe Vendeve të Punës:** Emigrantët kanë themeluar ose bashkëthemeluar pothuajse 60% të kompanive private “start-up” miliarda dollarëshe të Amerikës (unikornët), duke llogaritur trilionë dollarë

Inicimi i vizës K nga Kina përfaqëson një shkëputje strukturore nga rekrutimi tradicional i sponsorizuar nga shteti. E projektuar posaçërisht për të diplomuarit e huaj në STEM dhe kërkuesit shkencorë, viza K lejon punën me hyrje të shumfishta, kërkimin dhe aktivitetin sipërmarrës pa kërkuar një sponsor punëdhënës përpara mbërritjes.

në vlerësimin e tregut dhe duke krijuar qindra mijëra vende pune.

- **Ekselenca Shkencore:** Që nga viti 2000, rreth 40% e laureatëve amerikanë të çmimit Nobel në fizikë, kimi dhe mjekësi—dhe pothuajse një e treta e atyre në ekonomi—kanë lindur jashtë vendit.

Inovacioni kërkon horizonte të gjata kohore dhe stabilitet strukturor. Kur statusi ligjor bëhet i paparashikueshëm, kërkuesit e nivelit të lartë nuk e durojnë thjesht friksionin; ata optimizojnë për siguri. E kjo siguri po gjendet gjithnjë e më shumë diku tjetër.

Strategjia Asimetrike: Pekini Hap Derën

Ndërsa Uashingtoni e trajton hyrjen e studentëve ndërkombëtarë kryesisht përmes lentes së zbutjes së rreziqeve të brendshme, Pekini e sheh thithjen e talentëve si një element bërthamë të artit të shtetndërtimit.

Inicimi i vizës K nga Kina përfaqëson një shkëputje strukturore nga rekrutimi tradicional i sponsorizuar nga shteti. E projektuar posaçërisht për të diplomuarit e huaj në STEM dhe kërkuesit shkencorë, viza K lejon punën me hyrje të shumfishta, kërkimin dhe aktivitetin sipërmarrës pa kërkuar një sponsor punëdhënës përpara mbërritjes. Duke ofruar një rrugë të lehtësuar katërvjeçare drejt rezidencës së përhershme kineze, Pekini po adoton në mënyrë aktive modelin me burim të hapur që më parë e bëri dominues Silicon Valley-n dhe universitetet kërkimore amerikane.

Kina nuk është e vetmja përfituese e këtij riorganizimi strategjik. Fuqitë e mesme si Kanadaja, Mbretëria e Bashkuar, Gjermania dhe Australia kanë zgjeruar në mënyrë sistematike rregulloret e punës pas studimeve për të thithur fuqinë punëtore STEM me kualifikim të lartë të zmbursur nga friksioni administrativ i SHBA-së. Në një ekonomi globale, kapitali njerëzor është hiper-mobil.

Vendimi i Brezit

Mbështetësit e kontroleve më të rrepta të vizave pretendojnë se kohëzgjatjet e fiksuara rritin sigurinë kombëtare duke frenuar tejkalimin e qëndrimit të vizave dhe duke mbrojtur pronën intelektuale. Siguria kombëtare është një imper-

ativ shtetëror i detyrueshëm, por kufizimi i ashpër dhe i përgjithësuar e keqinterpretton natyrën fundamentale të konkurrencës. Kërcënimi kryesor teknologjik me të cilin përballlet SHBA-ja në shekullin e njëzet e një nuk është qëndrimi i tepërt i studentëve; është shterimi i shpejtë i bazës së saj të talentit teknik në fusha bazë si intelijenca artificiale, bioteknologjia dhe shkencë kuantike.

Historia ofron një mësim të thjeshtë: vendet rrallë e ruajnë udhëheqjen në shkencë duke u mbështetur vetëm në talentin vendas. Ato udhëheqin duke mbetur destinacioni kryesor për ambicien njerëzore.

Nëse Shtetet e Bashkuara i mbyllin dyert e tyre ndërsa konkurrenca i tyre kryesor strategjik i hap të tijat më gjerë, ky ndryshim nuk do të nxisë një goditje të menjëhershme. Do të jetë një humbje e përshkallëzuar—e matur gjatë brezit të ardhshëm në patenta të paregjistruara në Delaware, laboratore kërkimore të ngritura në Azinë Lindore dhe industri të tëra të ndërtuara diku tjetër. Statusi i fuqisë së madhe rrallë humbet në një moment të vetëm; ai tregtohet, pjesë pas pjesë, kur një komb e merr avantazhin e tij më të madh strategjik për një pengesë.

Rusia po i afrohet një udhëkryqi politik

Tatiana Stanovaya*

Senior Fellow, Carnegie
Russia Eurasia Center

Lufta e Rusisë kundër Ukrainës po hyn në një fazë të re. Kjo nuk do të thotë se situata do të ndryshojë brenda natës, por shanset për përshkallëzim dhe përhapje të konfliktit po rriten. Zhvillimi i ri më i rëndësishëm ka qenë një ndryshim në pozicionin politik të brendshëm të Presidentit rus Vladimir Putin. Shpresat se Putini do të bënte lëshime përballë problemeve në rritje kanë treguar se janë të gabuara. Në vend të kësaj, situata i ngjan gjithnjë e më shumë një rrufeje të kapur: aplikimi i më shumë forcës nuk do ta bëjë mekanizmin të funksionojë, por vetëm do të rrisë presionin mbi strukturën përreth. Me fjalë të tjera, presionet e brendshme nuk do ta ndryshojnë mendjen e Putinit; ato vetëm rrisin shanset për shfaqjen e çarjeve në të gjithë sistemin. Një çarje që u shfaq së fundmi – ndoshta më e thella për shumë vite – ishte intervista e miliardarit Andrey Melnichenko me The Economist dhe eseja e tij shoqëruese. Për herë të parë që nga arrestimi i manjatit të naftës Mikhail Khodorkovsky në vitin 2003, një përfaqësues i biznesit rus ka paraqitur publikisht një vizion politik për të ardhmen e Rusisë – dhe ai nuk përfshinte luftë, armiqësi me Perëndimin ose autoritarizëm. Melnichenko e bëri këtë në mënyrën më të rrezikshme të mundshme për

regjimin: me miratimin e Putinit. Melnichenko me sa duket ia ka dalë ta portretizojë veten para Kremlinit jo si kundërshtar i sistemit, por si dikush që mund të ndihmojë në realizimin e qëllimeve të tij. Udhëheqësi rus ishte informuar paraprakisht për artikujt në The Economist, por me sa duket e nënvlerësoi rëndësinë e tyre. Në disa mënyra, situata aktuale i ngjan periudhës para kryengritjes së vitit 2023 të udhëhequr nga Yevgeny Prigozhin. Udhëheqësi mercenar i Wagner ishte i njohur mirë për Putinin dhe kishte vepruar në interes të presidentit. Por Putini vazhdimisht e injoroi zemërimin në rritje në radhët

e Wagner – derisa ai përfundoi duke u shndërruar në rebelim. Tani qëndrimi shpërfillës i Putinit ndaj biznesit të madh duket se e ka çuar atë të besojë se aktivitetet e Melnichenko janë më rëndësi të vogël dhe kryesisht të parëndësishme për përballjen e vazhdueshme gjeopolitike të Rusisë me Perëndimin. Megjithatë, intervista dhe eseja e Melnichenko në Economist – si ngjarje të tjera këtë vit – është një simptomë e ndryshimeve tektonike brenda Rusisë: Elitat po fillojnë të kuptojnë se macja nuk po kap më minj. Për klasën sunduese të Rusisë, çështja kryesore nuk është se lufta në Ukrainë ka vazhduar për katër vjet e gjysmë, por hendeku mid-

is kostove njerëzore dhe ekonomike të luftimeve dhe qëllimeve të Kremlinit. Është e vështirë të gjesësh dikë midis elitave që beson se do të jetë e mundur ta bësh Ukrainën një vend “miq” – ose se një rezultat i tillë është i nevojshëm. Deri vonë, diskutimet përqendroheshin në mënyrën e marrjes së plaçkës së luftës (si territori i pushtuar, detyrimi i neutralitetit ndaj Kievit ose kufizimet në madhësinë e ushtrisë ukrainase). Tani fokusi është zhvendosur në minimizimin e dëmit kolosal që po shkaktohet në ndjekjen e një fitoreje qoftë edhe të një fijeje të vogël. Nëse elitat më parë ishin të bindura se Rusia nuk mund të mposhtej nga Ukraina dhe do të ishte në gjendje të vazhdonte luftën për një kohë të gjatë thjesht nga inercia, tani ato janë gjithnjë e më të alarmuara nga paaftësia e sistemit për t’u përballur me problemet në rritje. Çështja themelore është një ndjenjë se lidhshipi rus ka humbur kuptimin e realitetit: se fiksimi i Putinit për nënshkrimin e Ukrainës e ka bërë qeverisjen efektive dukshëm më të vështirë. Kjo dinamikë kuptohet gjithnjë e më shumë nga burokratët e

Rusisë, forcat e saj të sigurisë (të cilët e shohin atë si dhënie të lirisë për të vepruar pa u ndëshkuar) dhe komuniteti i biznesit. Besimi i verbër i Putinit në patriotizmin e elitës dhe durimin e popullit rus e ka çuar atë të sundojë vendin sikur të jetë plotësisht i mobilizuar për luftë – por institucionet e qeverisë ende veprojnë në kohë paqeje dhe establishmenti nuk është trembur plotësisht. Si rezultat, ekzistojnë dy tendenca të ndryshme në Rusinë e sotme që mund të përfundojnë duke e shkatërruar regjimin. E para është vizioni i Putinit për luftën, në të cilin përshkallëzimi sjell përshkallëzim, forcat e sigurisë zgjerojnë kompetencat e tyre, qeveria përshtatet me nevojat e kohës së luftës dhe burimet në rënie devijohen gjithnjë e më shumë në përpjekjet e luftës. Kjo supozon se regjimi do të kalojë në radikalizim, kërkesa më të ashpra dhe një gatishmëri për të zgjeruar shtrirjen gjeografike të konfliktit. E dyta është një kërkesë në rritje për ndryshim: për një vlerësim më realist të aftësive gjeopolitike të Rusisë, për vendimmarrje kompetente të brendshme dhe qëllime lufte më të arritshme. Është e vështirë të parashikohet

saktësisht se si do të evoluojë kjo kërkesë, por ka tregues se ajo ndahet edhe nga aktorët pro-Kremlin. Kjo është një ndjenjë e rrezikshme për regjimin pikërisht sepse nuk është as kundër luftës dhe as kundër Putinit. Pa një shtysë serioze për të filluar negociatat thelbësore për paqe, këto dy trende do të përballen gjithnjë e më shumë me njëra-tjetrën. Dhe të dyja do të përshpejtohen nga një vazhdim i status quo-së – një luftë rraskapitëse pa përparim të prekshëm, sanksione të reja perëndimore, mungesë parash për zhvillim dhe ndërhyrje të iniciativave absurde qeveritare në jetën e përditshme. Asnjë nga këto nuk do ta bëjë më të mundshme një armëpushim në Ukrainë. Përkundrazi, pa ndryshime të brendshme politike në Rusi (gjë që duket një perspektivë e largët), luftimet janë të destinuara të vazhdojnë me vite – dhe negociatat e paqes janë të destinuara të dështojnë. Ndërsa ka të ngjarë të shohim përpjekje për të filluar ndryshime brenda Rusisë, ato rrezikojnë të përplasen në valë të reja shtypjeje dhe një forcim të mëtejshëm të regjimit. Shumë do të varet nga Perëndimi, me fantazmën e një “Perëndimi armiqësor” të përdorur nga skifterët e regjimit për të argumentuar për përshkallëzim. Për momentin, regjimi nuk po përballlet me një shpërthim të menjëhershëm: Ai po i afrohet vetëm një udhëkryqi politik. A do të ndjekë rrugën e përshkallëzimit dhe radikalizimit, apo një rrugë që çon në një proces ristrukturimi të brendshëm dhe një botë post-Putin?

Ka të ngjarë të shohim përpjekje për të filluar ndryshime brenda Rusisë, ato rrezikojnë të përplasen në valë të reja shtypjeje dhe një forcim të mëtejshëm të regjimit. Shumë do të varet nga Perëndimi, me fantazmën e një “Perëndimi armiqësor” të përdorur nga skifterët e regjimit për të argumentuar për përshkallëzim.

Logjika që qëndron në themel të suksesit ekonomik të Kinës

Nga Pang Chunxue

Ambasadore e Republikës
Popullore të Kinës në Shqipëri

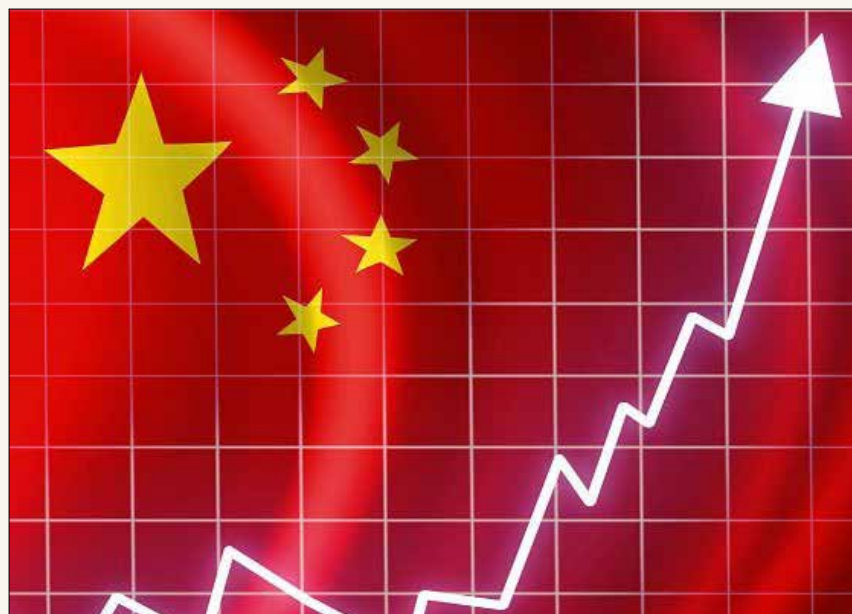
Viti 2026 shënon fillimin e Planit të 15-të Pesëvjeçar të Kinës për zhvillimin ekonomik dhe shoqëror. Që nga fillimi i këtij viti, situata ndërkombëtare ka qenë e paqëndrueshme dhe e trazuar. Konfliktet gjeopolitike vazhdojnë të shpërthejnë në rajone të ndryshme, ndërsa ekonomia botërore përballet me një rritje të ngadaltë. Megjithatë, në këtë sfond sfidues, ekonomia kineze ka përballuar ndryshimet dhe vështirësitë, duke dëshmuar një qëndrueshmëri të fortë dhe perspektivë premtuese. Fjala e parë kyçe është stabiliteti. Ekonomia e Kinës u rrit me 5 për qind gjatë tremujorit të parë dhe ka ruajtur një ritëm të shëndetshëm edhe në tremujorin e dytë. Pavarësisht goditjeve të shkaktuara nga mungesa globale e energjisë dhe ndërprerjet serioze në zinxhirët e furnizimit, ekonomia kineze vazhdon të shënojë rritje të qëndrueshme dhe të shëndetshme. Një stabilitet i tillë i fortë dhe i qëndrueshëm është edhe më i çmuar në rrethanat aktuale. Fjala e dytë kyçe është inovacioni. Kina është shndërruar në një qendër ku po zhvillohen me ritme të shpejta teknologji të reja, produkte të reja dhe modele të reja biznesi. Industria e automjeteve me energji të re po përparon me ritme të përshpejtuara, ndërsa sektori i

inteligjencës artificiale ka njohur një rritje shpërthyes. Ekonomia kineze ka marrë një pamje të re dhe ka fituar energji të re. Fjala e tretë kyçe është dinamizmi. Tregu gjigant i Kinës vazhdon të çlirojë potencialin e kërkesës, veçanërisht në sektorin e shërbimeve, konsumit të gjelbër dhe formave të reja të konsumit, duke pasqyruar larminë e madhe dhe potencialin e lartë të rritjes së kërkesës së brendshme. Fjala e katërt kyçe është integrimi. Kina mbetet po aq e përkushtuar sa gjithmonë ndaj hapjes së mëtejshme të ekonomisë së saj. Ne kemi zgjeruar politikat e tarifave

zero për 63 vende dhe kemi qenë tregu i dytë më i madh importues në botë për 17 vite radhazi. Kina nuk synon të ecë më shpejt duke vepruar e vetme. Përkundrazi, ne synojmë bashkëpunim me përfitim të ndërsjellë me të gjitha vendet e botës, në mënyrë që të ecim më larg së bashku. Këto katër fjalë kyçe – stabiliteti, inovacioni, dinamizmi dhe integrimi – paraqesin së bashku një panoramë të plotë të ekonomisë kineze, duke skicuar si gjendjen aktuale ashtu edhe trajektoren e saj të ardhshme. Në të kaluarën, tregu i madh i Kinës dhe faktorët e prodhimit me kosto të ulët i of-

ruan botës “dividendë të tregut”. Sot, ndërsa vazhdon të ofrojë edhe më shumë “dividendë të tregut”, Kina po ofron gjithnjë e më shumë edhe “dividendë të inovacionit” falë përparimit teknologjik dhe modernizimit industrial. Ky nuk është një “Goditje Kineze 2.0” (“China Shock 2.0”), por përkundrazi një “Mundësi Kineze 2.0” (“China Opportunity 2.0”), që nënkupton teknologji të avancuara më të arritshme dhe përfitime të shpërndara më gjerësisht. Kjo u mundëson më shumë vendeve, veçanërisht vendeve në zhvillim, të kenë akses në teknologji dhe produkte të reja me kosto të përballueshme, duke forcuar kapacitetet e tyre zhvillimore dhe duke ndihmuar në kapërcimin e shumë pengesave që frenojnë zhvillimin global. Shumë në komunitetin ndërkombëtar kanë pyetur: Cila është logjika që qëndron në themel të rritjes afatgjatë dhe përparimit të qëndrueshëm të ekonomisë kineze? Si ia ka dalë Kina? Një studiues nga Kenia ka dhënë këtë përgjigje: vetëm duke kuptuar Partinë Komuniste të Kinës mund të kuptohet vërtet zhvillimi i Kinës, vlerat e saj dhe vizioni për të ardhmen. Partia zotëron gjashtë cilësi të spikatura: (1) mbetet e palëkundur në kërkimin e së vërtetës dhe gjithmonë orienton vendin në drejtimin e duhur; (2) është thellësisht e rrënjësuar te populli dhe mbështetet vazhdimisht mbi një bazë të fortë shoqërore; (3) merr me guxim përsipër misionin e saj historik dhe ruan gjithmonë iniciativën strategjike; (4) ecën në hap me prirjet e zhvillimit dhe qëndron gjithmonë në ballë të kohës; (5) guxon të për-

ballet me sfidat dhe di t'i kapërcëjë ato, duke ruajtur gjithmonë besimin në fitore; dhe (6) përqendrohet te forcimi i vazhdueshëm

i vetvetes, duke mbetur gjithmonë plot energji dhe vitalitet. Vitet e fundit janë shënuar përparime të rëndësishme në marrëdhëniet Kinë-Shqipëri. Në vitin 2025, tregtia dypalëshe tejkaloi 1,577 miliardë dollarë amerikanë, duke u rritur me 20,16 për qind krahasuar me një vit më parë. Kina mbeti partneri i dytë më i madh tregtar i Shqipërisë. Numri i turistëve kinezë që vizituan Shqipërinë arriti në 27.800 gjatë vitit të kaluar, duke shënuar një rekord historik. Në maj të këtij viti, Li Hongzhong, nënkryetar i Komitetit të Përhershëm të Kongresit Kombëtar Popullor të Kinës, kryesoi një delegacion që vizitoi Shqipërinë, duke i çuar shkëmbimet dypalëshe në një nivel të ri. Ambasada e Kinës është e gatshme të punojë ngushtë me palën shqiptare për të shfrytëzuar maksimalisht “Mundësinë Kineze 2.0”, për të zbuluar potencialin e bashkëpunimit në fusha të ndryshme dhe për të arritur rezultate edhe më të frytshme në marrëdhëniet Kinë-Shqipëri, në mënyrë që të sjellë përfitime konkrete për popujt e të dy vendeve.

Kina është shndërruar në një qendër ku po zhvillohen me ritme të shpejta teknologji të reja, produkte të reja dhe modele të reja biznesi. Industria e automjeteve me energji të re po përparon me ritme të përshpejtueshme, ndërsa sektori i inteligjencës artificiale ka njohur një rritje shpërthyes.

Samiti i unitetit! Mendo për paqe dhe përgatitu për luftë! Eshtë vetëm hapja e mbylljes! Pauzë midis dy luftrave!

REAL POLITIK NR. 129

| 1 - 20 KORRIK 2026 |

EXCLUSIVELY FOR ARGUMENTUM

Komente “flash” mbi 4 ngjarjet kryesore diplomatike, shqip dhe shkurt, vetëm me 1000 fjalë nga analisti i njohur, Mjeshtër i Madh në Diplomaci

DR. JORGJI KOTE *GRAND MASTER*

1.

Kështu e kanë cilësuar me të drejtë Samitin e 36-të të NATO-s të mbajtur në Ankara më 7 – 8 Korrik. Ndryshe nga sa ishte parashikuar, Presidenti Trump u tregua shumë mirëkuptues dhe bashkëpunues. Fryma pozitive e Ankarasë përshkoi punimet e atij Samiti historik që është trajtuar gjerësisht edhe te ARGUMENTUM. Ashtu siç u përmend edhe në Deklaratën me 6 pika, u ra dakord për zbatimin e vendimeve të Samitit të Hagës mbi realizimin

Samiti i Ankarasë e promovoi me të drejtë Turkiye si aktorin dhe faktorin kyç gjeopolitik në rajon, madje duke e spostuar edhe më shumë BE-në. Një besim i merituar, nisur nga fakti se Turkiye është fuqia e dytë më e madhe ushtarake në NATO për nga numri i ushtarëve.

e objektivit 5 për qind të GDP-së për mbrojtjen, për zgjerimin e kapaciteteve të industrisë ushtarake dhe të investimeve mbrojtëse. Po ashtu u ra dakord për vazhdimin e mbështetjes ekonomike dhe ushtarake të Ukrainës, duke

filluar nga akordimi i ndihmave prej 70 Miliard dollarë për vitin 2026 dhe 2027, dhënia e licensës për prodhimin e sistemit të raketave “Patriot” nga SHBA-të, etj. Kësisoj, Fryma e Ankarasë çoi në forcimin e unitetit dhe ko-

hezionit politik dhe ushtarak të shumëpritur të Aleancës.

Padyshim kjo ishte meritë e gjithë liderëve të BE-së që shkuan në Samit me shumë shifra dhe bilance premtues dhe e Sekretarit të Përgjithshëm të NATO-s, Mark Rutte, i cili edhe në Ankara u tregua në lartësinë e sfidës dhe kryemjeshtër diplomatik. Europa tregoi se është e gatshme dhe ka filluar të kalojë nga ndarja e barrës financiare të NATO-s, në marrjen më shumë përsipër dhe në krijimin e një NATO-je europiane por që të mbetet transatlantike.

Padyshim që kjo ishte edhe meritë e madhe e mikpritësve turq dhe sidomos e Presidentit Erdogan. Për rrjedhojë, Samiti i Ankarasë e promovoi me të drejtë Türkiye si aktorin dhe faktorin kyç gjeopolitik në rajon, madje duke e spostuar edhe më shumë BE-në. Një besim i merituar, nisur nga fakti se Türkiye është fuqia e dytë më e madhe ushtarake në NATO për nga numri i ushtarëve, rolin e saj të madh në ndërmjetësimin e konflikteve me Rusinë, Iranin, Sirinë, pozicioni i saj strategjik në rajon, etj.

Përfundimisht, Samiti i NATO-s

i Ankarasë ishte ngjarje historike për Aleancën dhe lajm i keq për Putinin.

2.

Mendo për paqe dhe përgatitu për luftë! Ky ishte mesazhi kryesor i Samitit të 35 vendeve anëtare të Koalicionit Ndërkombëtar të Vendeve të Vullnetshmëve për

Samit i 16-ti u zhvillua në momente të favorshme për Perëndimin, kur Ukraina po shënon përparime të ndjeshme në frontin e luftimeve, sidomos duke goditur Rusinë në thellësi të territorit të saj, në Saint Petersburg dhe deri në Moskë!

Ukrainën, i mbajtur në Pallatin Elize më 13 Korrik nën kujdesin e Presidentit Macron, me praninë edhe të Presidentit Ukrainas Zelenski. Ndërmjet disa vendimeve të rëndësishme, mud të përmendet krijimi i Aleancës anti-raketore balistike midis 10 vendeve kryesore të BE-së, konfirmimi i vazhdimit të ndihmave për Ukrainën dhe përcaktimi i masave për krijimin e forcës së sigurisë, e cila do të vendoset kur të arrihet armëpushimi midis Ruisë dhe Ukrainës. Ky Samit i 16-ti u zhvillua në momente të favorshme për Perëndimin, kur Ukraina po shënon përparime të ndjeshme në frontin e luftimeve, sidomos duke goditur Rusinë në thellësi të territorit të saj, në Saint Petersburg dhe deri në Moskë! Kur Rusia gjindet më ngushtë se asnjëherë më parë, me ulje të rritjes ekonomike nga 1,3 në 0,4 për qind, me humbje deri në 20.000 trupa në muaj dhe me borxhin e luftës deri në 136 miliard dollarë. Shkurt, është koha për të menduar për paqe. Mirëpo, në kushtet kur Putini prapë mbetet i rrezikshëm, kur ai nuk lëviz asnjë centimetër nga pozicionet e tij mbi Ukrainën e ard-

hëshme JO në NATO, PA ushtri, PA trupat e sigurisë europiane, PA 4 rajonet lindore të pushtuara nga Rusia dhe me JO të tjera ekzistenciale, kur nuk heq dorë nga planet e tij agresive, madje provokon edhe vende të tjera të NATO-s, atëhere paqja e dëshiruar është larg dhe mbetet dëshirore. Ndaj Europa po intensifikon përgatitjet për të mbrojtur vehten nga sulme të mundshme ruse dhe për të vazhduar mbështetjen ushtarake për Ukrainën. Më 17 Korrik, në Këln, Franca dhe Gjermania ranë dakord të bëjnë stërvitje të përbashkët bërthamore dhe të shtojnë kapacitetet ushtarake. Me shumë të drejtë, Europa po zbaton parimin “mendo për paqe dhe përgatitu për luftë”!

3.

Eshtë vetëm hapja e mbylljes!

Më 13 Korrik në Bruksel u zhvillua Konferenca e 9-të Ndërqeveritare BE- Shqipëri, e cila shënoi mbylljen e kapitujve 24, 25 dhe 30 të negociatave të anëtarësimit. Ato kanë të bëjnë me arsimin, shkencën, kulturën dhe politikën e jashtme. Praktikisht janë kapitujt më të lehtë, të cilat mund të ishin mbyllur edhe më parë, nëse nuk do të kishte zgjatur me muaj mbyllja, edhe ajo e përkohshme e Grupkapitullit përcaktues “Themeloret”. Ja pse nuk ka fare vend për eufori, bujë dhe fanfara propagandistike. Kujdes, vetëm sa kemi çelur mbylljen e gjashtë grupkapitujve, se tani vonë bëmë mbylljen e hapjes së tyre. Ca më tepër, do të na duhet të mbylлим edhe pesë grupkapituj, “male të lartë”, si bujqësia, mjedisi i gjelbër, tregu unik, konkurrenca; kulmi i tyre do të jetë “artileria

e rëndë” e BE-së që për ne është” Thembra e Akilit”, Grupkapitulli” Themeloret” Sepse ky kapitull tejet problematik tek i cili BE-ja nuk të fal do të çelet për diskutim sërish në Bruksel, mbasi të jenë mbyllur pesë grupkapitujt e tjerë. Mirëpo dihet se dosjet tona atje janë “pirg”. Sidomos shteti i të drejtës, krimi, korrupsioni galopant, mungesa e zgjedhjeve të lira dhe të ndershme, dhe pandëshkueshmëria e zyrtarëve të lartë sidomos me dosjen famëkeqe “Balluku”. Pa përmendur kusurret e tjera të shumta që po përmenden edhe gjatë Protestës madhështore qytetare. Dhe të gjitha kur nuk kanë mbetur as 18 muaj kohë, çka do të thotë se do na duhet të mbylлим nga një grupkapitull në çdo tre muaj, objektiv tejet i vështirë; se tani nuk bëhet më fjalë për refrene dhe retorika, por për reforma dhe realizime. Veç problemeve me vende

të caktuara të BE-së dhe ato midis tyre.

4.

Pauzë midis dy luftrave! Ngjarjet e muajit korrik dhe anulimi përpara afatit 60 ditor i Memorandumit të Mirëkuptimit midis SHBA-ve dhe Iranit dhe rifillimi i konfliktit ushtarak mes tyre kanë tronditur sërish Lindjen e Mesme, politikën dhe ekonominë botërore. Duke qenë se ARGUMENTUM i ka trajtuar ato hollësisht, këtu do të tregojmë vetëm se koha vërtetoi parashikimet tona edhe te Rubrika e kaluar; më konkretisht, ai Memorandum Mirëkuptimi me afat deri më 7 Gusht dështoi që të çonte në një paqe të përhershme. Për fat të keq, siç e përmendëm shprehimisht edhe në rubrikën e kaluar “Memorandumi dhe armëpushimi rezultuan vetëm “një pauzë midis dy luftrave”!

Rilindja 2.0 – Kryeministri Rama prezanton “Besën” për mandatin e katërt

Kryeministri Edi Rama ka prezantuar para grupit parlamentar të Partisë Socialiste vizionin e tij për mandatin e katërt të qeverisjes, duke e vendosur në qendër të fjalimit nevojën për të ndryshuar marrëdhënien mes shtetit dhe qytetarit. Rama argumentoi se pas tre mandateve të para, ku sipas tij fokusi kryesor ka qenë transformimi i vendit, sfida e re është rikthimi dhe forcimi i besimit të qytetarëve te institucionet.

Në fjalimin e tij, Rama iu referua protestave të muajit qershor, të cilat i cilësoi si “pasqyra e bulevardit të flamingove”. Për kryeministrin, protestat nuk duhet të lexohen thjesht si një përplasje politike me qeverinë, por si një tregues i ndryshimit të

Shqipëria ka kaluar nga një “epokë e mungesave” në një “epokë të pritshmërive”. Në të kaluarën, sipas tij, ndërtimi i një rruge, shkolle, qendre shëndetësore apo një shërbimi të ri përbënte një arritje që qytetarët e prisnin me kënaqësi. Sot, këto nuk konsiderohen më si privilegje, por si standarde që shteti duhet t’i garantojë.

pritsmërive të shoqërisë shqiptare.

Ai tha se Shqipëria ka kaluar nga një “epokë e mungesave” në një “epokë të pritshmërive”. Në të kaluarën, sipas tij, ndërtimi i një rruge, shkolle, qendre shëndetësore apo një shërbimi të ri përbënte një arritje që qytetarët

e prisnin me kënaqësi. Sot, këto nuk konsiderohen më si privilegje, por si standarde që shteti duhet t’i garantojë.

“Faktet tona nuk mjaftojnë më”, deklaroi Rama, duke pranuar se ekziston një hendek mes rezultateve që qeveria paraqet dhe mënyrës se si qytetarët e përjeto-

jnë shtetin në jetën e përditshme. Sipas tij, pikërisht ky hendek duhet të jetë një nga objektivat kryesorë të mandatit të katërt.

Nga “epoka e mungesave” te “epoka e pritshmërive”

Rama argumentoi se zhvillimi ekonomik dhe transformimi fizik i Shqipërisë kanë ndryshuar edhe mënyrën se si qytetarët e gjykojnë qeverisjen.

“Ata, sot jetojnë me pritshmëri që rriten më shpejt sesa mundësitë tona për t’iu përgjigjur”, tha ai, duke shtuar se qytetarët nuk e krahasojnë më Shqipërinë vetëm me të kaluarën e saj, por gjithnjë e më shumë me standardet europiane.

Në këtë kontekst, sipas Ramës, qeveria nuk mund të mbështetet vetëm te statistikën, investimet apo bilanci i reformave. Përvoja konkrete e qytetarit në marrëdhënien me administratën bëhet po aq e rëndësishme sa rezultati i përgjithshëm i një politike publike.

Kryeministri solli si shembull shërbimet shëndetësore. Ai përmendi rastin e një gruaje të moshuar që detyrohet të presë herët në mëngjes për të marrë

shërbim në një poliklinikë.

“Ne mund t’i tregojmë tani asaj gjysheje sa spitale kemi ndërtuar, sa pajisje kemi blerë, si ka ndryshuar sistemi ynë shëndetësor. Të gjitha këto janë fakte, por fakti i saj është përvoja e asaj radhës në poliklinikë”, u shpreh Rama.

Për të, kjo është pikërisht pika ku qeveria duhet të ndryshojë qasje: jo t’i kërkojë qytetarit të përshtatë përvojën e tij me statistikën, por të përmirësojë shërbimin në mënyrë që përvoja e qytetarit të përputhet me objektivat e reformave.

KRYEMINISTRI EDI RAMA

“Ne mund t’i tregojmë tani asaj gjysheje sa spitale kemi ndërtuar, sa pajisje kemi blerë, si ka ndryshuar sistemi ynë shëndetësor. Të gjitha këto janë fakte, por fakti i saj është përvoja e asaj radhës në poliklinikë”

Rasti i fermerit nga Lushnja

Një tjetër shembull i përdorur nga Rama ishte ai i një fermeri nga Lushnja, të cilin në fjalim e identifikoi me emrin “Arbër”.

Sipas kryeministrit, fermeri merret prej vitesh me bujqësi dhe ka ndërtuar një aktivitet të konsiderueshëm, ndërsa kishte përgatitur një plan investimi prej rreth 1.5 milionë eurosh për tokë publike në Vlorë.

Problemi, sipas Ramës, ishte se

fermeri kishte pritur rreth tre vjet për një përgjigje nga administrata, pa marrë një përgjigje të qartë nëse kërkesa e tij mund të realizohej apo jo.

“Halli nuk bëhet më i vogël kur nuk zgjidhet me një ‘jo’, po bëhet më poshtërues kur mbetet as ‘po’, as ‘jo’”, tha Rama.

Për kryeministrin, ky rast tregon se marrëdhënia e qytetarit me shtetin nuk përcaktohet vetëm nga vendimi përfundimtar, por edhe nga mënyra se si administrata komunikon, shpjegon dhe trajton një kërkesë.

“Arbri nga Lushnja nuk është problemi ynë. Arbri nga Lushnja është prova dhe sprova që ne kemi me veten tonë”, u shpreh Rama.

“Flamingot” dhe protesta e qershorit

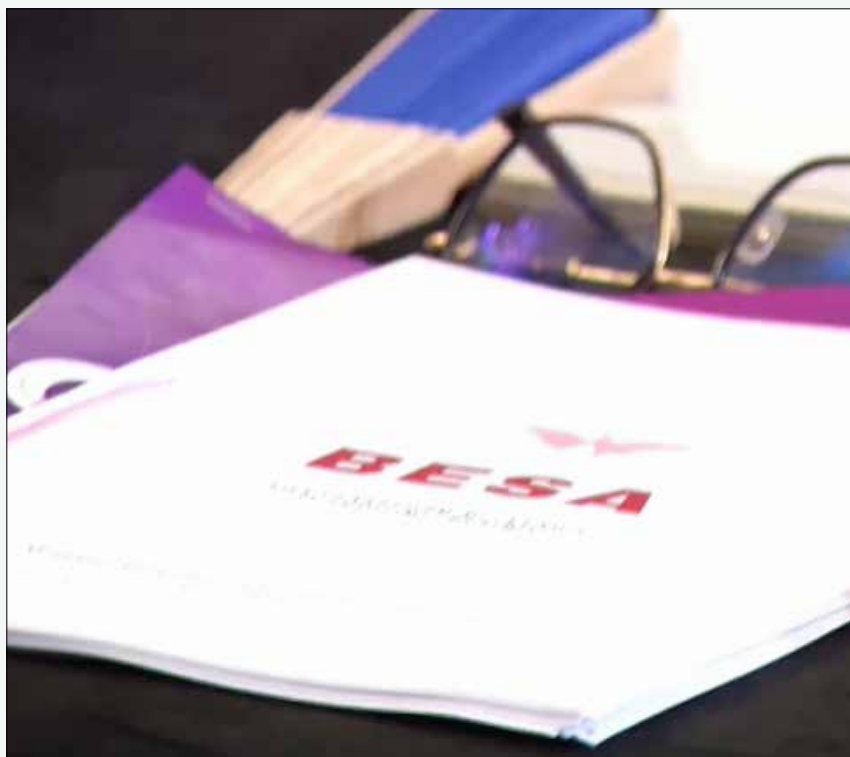
Një pjesë e rëndësishme e fjalimit iu kushtua protestave të zhvilluara gjatë muajit qershor, veçanërisht atyre që lidhen me çështjen e Zvërnecit dhe mbrojtjen e biodiversitetit.

Rama tha se protestuesit nuk duhen konsideruar si “mosmirënjohës”, edhe kur ata kundërshtojnë politika apo projekte të qeverisë.

“Ju nuk jeni mosmirënjohës, ju jeni matës i ri i standardeve tona”, tha ai, duke iu drejtuar qytetarëve që protestuan.

Sipas kryeministrit, një pjesë e protestuesve ishin edhe votues apo mbështetës të Partisë Socialiste, çka sipas tij tregon se protesta nuk mund të reduktohet vetëm në një përplasje mes qeverisë dhe opozitës.

Rama pranoi gjithashtu se protesta u ndikua nga fushata të ndryshme në rrjetet sociale

“Ne mund t’i tregojmë tani asaj gjysheje sa spitale kemi ndërtuar, sa pajisje kemi blerë, si ka ndryshuar sistemi ynë shëndetësor. Të gjitha këto janë fakte, por fakti i saj është përvoja e asaj radhës në poliklinikë”.

dhe nga ndërhyrje që ai i konsideroi të huaja, por theksoi se këto nuk mund të shpjegojnë tërësisht arsyen pse qytetarët dolën në rrugë.

“As ndërhyrja e aktorëve të huaj shtetërorë, as sponsorizimi marramendës i breshërive digjitale (...) nuk e shpikën sëkëlldinë që i nxorën flamingot në bulevard”, tha Rama.

Sipas tij, zemra e protestës ishte pakënaqësia reale e qytetarëve dhe jo vetëm manipulimi në rrjetet sociale.

“Besa”, koncepti i ri i mandatit të katërt

Në këtë kuadër, Rama prezantoi

konceptin “Besa”, të cilin e cilësoi si metodën e re të mandatit të katërt.

Ai tha se zgjodhi këtë emër për të përshkruar një ndryshim të marrëdhënies së shtetit me qytetarin, ku ky i fundit të mos ndihet i padëgjuar, i painformuar apo i përfillur vetëm në funksion të rezultateve politike.

Sipas Ramës, mandati i katërt duhet të kalojë nga “transformimi i vendit” te “besueshmëria e transformimit”.

“Nga autoriteti që mjaftohet me pushtetin, te autoriteti që mbështetet te besimi; nga fjala e dhënë politikisht, te fjala e kontrol-

lueshme institucionalisht”, tha ai. Rama theksoi se qytetari duhet të jetë jo vetëm përfitues i zhvillimit, por edhe bashkëudhëtar dhe gjykatës i tij.

Në rastin e investimeve, sipas tij, shteti duhet të jetë në gjendje të shpjegojë se çfarë pune krijohet, kush përfiton, çfarë të ardhurash prodhohen, si mbrohet natyra dhe prona dhe si ndahet përfitimi.

“Zhvillimi nuk bëhet mbi apo rreth qytetarit, por bëhet bashkë me të dhe për të”, deklaroi kryeministri.

Rama: Mandati i katërt duhet të ndryshojë përvojën e qytetarit

Rama e lidhi filozofinë e re të qeverisjes edhe me objektivin e Shqipërisë për integrimin në Bashkimin Europian.

Sipas tij, Shqipëria 2030 në BE nuk duhet parë vetëm si një objektiv politik apo institucional, por si një mënyrë e re jetese, ku qytetarët të kenë shërbime, drejtësi, paga dhe mundësi gjithnjë

e më pranë standardeve europiane.

Kryeministri tha se tre mandatat e para i janë përgjigjur pyetjes

“

Mandati i katërt do t'i përgjigjet një pyetje më të vështirë: A mund të bëhet ky ndryshim i qëndrueshëm, i besueshëm dhe i të gjithëve? Kështu është dhe besimi i një populli.

Nuk vritet me një krisëm, largohet kur trazohet uji dhe nuk kthehet me thirrje, por vetëm kur gjen ujin miqësor. “Rilindja 2.0 është emri që ne i vumë ciklit të ri politik. ‘Besa’ është metoda për ta kthyer atë cikël në një përvojë të re për qytetarët e Shqipërisë”.

”

nëse Shqipëria mund të ndryshonte. Sipas tij, përgjigjja tashmë është dhënë.

“Mandati i katërt do t'i përgjigjet një pyetje më të vështirë: A mund të bëhet ky ndryshim i qëndrueshëm, i besueshëm dhe i të gjithëve?”, u shpreh ai.

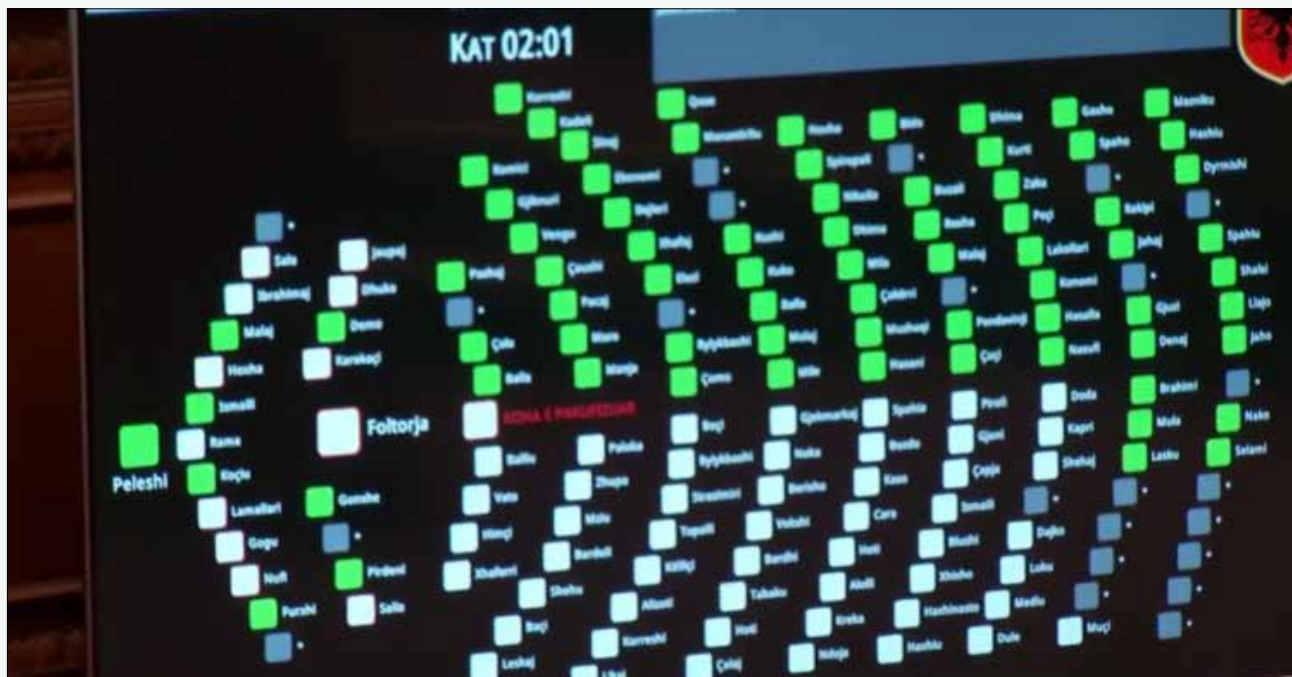
Në fund të fjalimit, Rama iu rikthye metaforës së flamingove, duke e lidhur atë me besimin qytetar.

“Kështu është dhe besimi i një populli. Nuk vritet me një krisëm, largohet kur trazohet uji dhe nuk kthehet me thirrje, por vetëm kur gjen ujin miqësor”, tha kryeministri.

Ai e përmbylli fjalimin duke e përkufizuar ciklin e ri politik të socialistëve si “Rilindja 2.0”, ndërsa “Besa”, sipas tij, do të jetë metoda për ta kthyer këtë cikël në një përvojë të re për qytetarët.

“Rilindja 2.0 është emri që ne i vumë ciklit të ri politik. ‘Besa’ është metoda për ta kthyer atë cikël në një përvojë të re për qytetarët e Shqipërisë”, përfundoi Rama.

Kuvendi miraton me 74 vota pro marrëveshjen e huasë prej 302 milionë dollarësh me SHBA-në, opozita bojkoton seancën

Kuvendi i Shqipërisë miratoi sot me 74 vota pro, asnjë kundër dhe asnjë abstenim, marrëveshjen e huasë ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Shteteve të Bashkuara të Amerikës, në kuadër të programit Foreign Military Financing (FMF). Në votim morën

pjesë vetëm deputetët e shumicës socialiste, ndërsa opozita bojkotoi seancën.

Shqyrtimi i marrëveshjes u zhvillua në një seancë me dyer të mbyllura, pasi mazhoranca argumentoi se dokumentacioni përmban informacion të klasifikuar. Procesi i votimit, ndër-

kohë, ishte i hapur.

Marrëveshja parashikon një hua prej 302 milionë dollarësh, e cila do të përdoret për modernizimin e Forcave të Armatosura shqiptare, përmes financimit të blerjes së pajisjeve, sistemeve dhe shërbimeve të mbrojtjes sipas standardeve të NATO-s. Shqipëria do të ketë 48 muaj për të aktivizuar fondet dhe deri në 12 vjet për shlyerjen e huasë.

Duke prezantuar projektligjin në Kuvend, ministri për Marrëdhëniet me Parlamentin, Taulant Balla, e cilësoi marrëveshjen si një moment historik për vendin.

“Kjo është një marrëveshje historike për Shqipërinë, me rëndësi të veçantë për sigurinë kombëtare të vendit, që konfirmon fuqishëm marrëdhëniet

Marrëveshja parashikon një hua prej 302 milionë dollarësh, e cila do të përdoret për modernizimin e Forcave të Armatosura shqiptare, përmes financimit të blerjes së pajisjeve, sistemeve dhe shërbimeve të mbrojtjes sipas standardeve të NATO-s. Shqipëria do të ketë 48 muaj për të aktivizuar fondet dhe deri në 12 vjet për shlyerjen e huasë.

e shkëlqyera të Shqipërisë me SHBA-të. Ky financim do të përdoret ekskluzivisht për modernizimin e Forcave të Armatosura, pajisje dhe shërbime të mbrojtjes sipas standardeve më të larta të NATO-s”, deklaroi Balla.

Cfarë parashikon marrëveshja?

Marrëveshja lidhet ndërmjet Ministrisë së Financave të Republikës së Shqipërisë dhe Defense Security Cooperation Agency (DSCA), agjencisë së Departamentit amerikan të Mbrojtjes përgjegjëse për administrimin e programeve të bashkëpunimit ndërkombëtar në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes.

Financimi ofrohet në kuadër të programit amerikan Foreign Military Financing (FMF), një mekanizëm përmes të cilit Shtetet e Bashkuara mbështesin vendet aleate dhe partnere në blerjen e pajisjeve, sistemeve dhe shërbimeve ushtarake me origjinë amerikane. Programi synon modernizimin e forcave të armatosura, rritjen e ndërveprueshmërisë me aleatët e NATO-s dhe forcimin e kapaciteteve mbrojtëse të vendeve partnere.

Huaja prej 302 milionë dollarësh konsiderohet një nga paketat më të mëdha të financimit ushtarak që Shtetet e Bashkuara i kanë ofruar Shqipërisë. Ajo vjen në një periudhë kur Aleanca Atlantike po u kërkon vendeve anëtare të rrisin investimet në mbrojtje dhe të përshpejtojnë modernizimin e kapaciteteve ushtarake, në përgjigje të sfidave të reja të sigurisë në Evropë dhe rajonin euroatlantik.

Opozita: Jemi pro marrëveshjes, por jo procedurës
Ashtu siç kishte paralajmëruar,

Partia Demokratike dhe aleatët e saj nuk morën pjesë në seancën plenare. Opozita u shpreh se mbështet në parim marrëveshjen me SHBA-në, por kundërshton mënyrën e miratimit të saj, të cilën e konsideron në kundërshtim me Kushtetutën.

Kryetari i Grupit Parlamentar të Partisë Demokratike, Gazment Bardhi, propozoi që marrëveshja të ratifikohet në seancën plenare të 31 korrikut, duke respektuar, sipas tij, afatet kushtetuese.

Në një reagim në rrjetet sociale, Bardhi tha se deputetët nuk janë njohur me tekstin e plotë të marrëveshjes dhe as me relacionin shoqërues të projektligjit, duke theksuar se çdo deputet ka të drejtë kushtetuese të votojë pasi të jetë informuar mbi përmbajtjen e aktit.

“Seanca plenare e planifikuar për sot është thirrur në kundërshtim me Kushtetutën, e cila përcakton qartë se Kuvendi nuk mund të votojë një ligj më herët se një javë

nga momenti i fillimit të shqyrtimit të tij”, u shpreh Bardhi.

Sipas tij, praktika e ndjekur nga Kuvendi, ku deputetët njihen me tekstin e marrëveshjes vetëm përmes leximit në ambiente të posaçme, cenon statusin kushtetues të deputetit dhe nuk garanton një proces normal parlamentar.

Megjithatë, Bardhi theksoi se opozita nuk është kundër përmbajtjes së marrëveshjes.

“Menjëherë pasi të njihemi me përmbajtjen e saj, opozita garanton votën pro. Ratifikimi duhet të kryhet në përputhje të plotë me Kushtetutën dhe Rregulloren e Kuvendit”, deklaroi ai.

Sipas Bardhit, shumica parlamentare refuzoi kërkesën e opozitës për shtyrjen e votimit deri më 31 korrik, duke zgjedhur ta miratonte marrëveshjen me procedurë të përshpejtuar.

Mazhoranca e konsideroi marrëveshjen një hap strategjik në forcimin e partneritetit me Shtetet e Bashkuara dhe modernizimin e mbrojtjes kombëtare, ndërsa opozita këmbënguli se kundërshtimi i saj kishte të bënte me procedurën parlamentare dhe jo me përmbajtjen e marrëveshjes apo rëndësinë e bashkëpunimit me SHBA-në.

Marrëveshja me Shtetet e Bashkuara parashikon një hua prej 302 milionë dollarësh për financimin e modernizimit të Forcave të Armatosura shqiptare, duke mundësuar blerjen e pajisjeve, sistemeve dhe shërbimeve ushtarake sipas standardeve të NATO-s. Ajo konsiderohet një investim strategjik në rritjen e kapaciteteve mbrojtëse të Shqipërisë dhe në përmbushjen e angazhimeve të saj si vend anëtar i Aleancës Atlantike.

Huaja prej 302 milionë dollarësh konsiderohet një nga paketat më të mëdha të financimit ushtarak që Shtetet e Bashkuara i kanë ofruar Shqipërisë. Ajo vjen në një periudhë kur Aleanca Atlantike po u kërkon vendeve anëtare të rrisin investimet në mbrojtje.

Pse Enver Hoxha ishte kundër Republikës së Kosovës në kuadër të Federatës Jugosllave?

PROF. DR. ENVER BYTYÇI

Një dokument i zbuluar në arkiva nga ana e mjeshtrit të gjurmimeve memoristike, gazetari i njohur Dashnor Kaloçi, u publikua procesverbal i bisedës së ish udhëheqësit komunist, Enver Hox-

ha, dhe ish-të ngarkuarit me Punë të Republikës së Shqipërisë në Beograd, Lik Seiti. Takimi mban datën 19 shtator 1970. Dokumenti na jep tablonë e marrëdhënieve midis Jugosllavisë e Shqipërisë së kohës e njëkohësisht përqëndrohet te qëndrimet e liderëve politikë shqiptarë të Kosovës në krahasueshmëri me njëri-tjetrin. Në

epiqendër është roli dhe figura e Fadil Hoxhës, i cili kishte bërë një bisedë me diplomatit shqiptar dhe ky i fundit kishte kërkuar që atë bisedë t'ia transmetonte Enver Hoxhës. I pranishëm ishte gjithashtu Ramiz Alia.

Ajo që bie në sy ka lidhje me një pkëpamje, sipas së cilës “Kosova nuk duhej të kërkonte Republikën brenda Federatës së Jugosllavisë”. Këtë pikëpamje ia jepte diplomatit tonë në Beograd vetë Fadil Hoxha. Ndërsa ish-udhëheqësi i Shqipërisë komuniste autorizoi Lik Seitin që gojarisht t'ia jepte këtë përgjigje Fadil Hoxhës: “Mendimin tuaj për të mos pranuar krijimin e një Republike të dytë Shqiptare ne e quajmë të drejtë. Ky është qëndrim i drejtë dhe patriotik. Një qëndrim të kundërt Republika Popullore e Shqipërisë do ta luftojë me të

“Kosova nuk duhej të kërkonte Republikën brenda Federatës së Jugosllavisë”. Këtë pikëpamje ia jepte diplomatit tonë në Beograd vetë Fadil Hoxha. Ndërsa ish-udhëheqësi i Shqipërisë komuniste autorizoi Lik Seitin që gojarisht t'ia jepte këtë përgjigje Fadil Hoxhës: “Mendimin tuaj për të mos pranuar krijimin e një Republike të dytë Shqiptare ne e quajmë të drejtë.

gjitha forcat. Ne jemi dakord me mendimin tuaj se në botë ka vetëm një Republikë Popullore të Shqipërisë”!

Eshtë ky një moment përcaktues në kërkim të hipotezës, nëse Enver Hoxha e ka ndihëmuar apo e ka dëmtuar Kosovën edhe pas vitit 1948 gjatë qeverisjes së tij?! Derisa lexova dokumentin në fjalë, kisha dilema, nëse Enver Hoxha vetëm në vitet 1941-1948, më saktësisht 1944-1948, ishte në anën e jugosllavëve e të Serbisë dhe kundër Kosovës, apo ky qëndrim shtrihej edhe më vonë në kohë?! Por më shumë anoja nga e vërteta se marrëveshjet e fshehta me Titon kanë ekzistuar gjatë gjithë kohës së mbretërimit të Hoxhës. Këtë fakt e mbështes te marrëveshja me shërbimin sekret të Serbisë e Jugosllavisë për kthimin në Shqipëri të të arratisurve nga vendi ynë. Te keqtrajtimi deri në mizori të patriotëve shqiptarë që arratiseshin nga Jugosllavia (Kosova) dhe rikthimi i tyre i dhunshëm sërishmi në duart e sigurimit serbo-jugosllav. Apo te fakti se qeveria shqiptare e Hoxhës u përpoq të krijonte një koalicion ushtarak pas vitit 1968 për siç thuhej “kundër një agresioni rus”! Edhe marrëdhëniet tregtare me Jugosllavinë ishin nga më të preferuarat e regjimit të kohës.

Megjithatë procesverbali i kësaj bisede e vitit 1970 e zgjidh përfundimisht dilemën. Enver Hoxha në vazhdimësi ishte kundër Republikës së Kosovës në kuadër të ish-Jugosllavisë. Ai madje shprehet se një qëndrim “pro Republikës së Kosovës” do ta luftonte me të gjitha forcat! Pikëpamja e liderit shqiptar të Shqipërisë nuk është evasive. Eshtë shumë e saktë dhe e prerë. Jo Repub-

likës së Kosovës. Kjo do të thotë se kërkesën e shqiptarëve në protestat e vitit 1968 për “Kosova Republikë” e kishte kundërshtuar jo vetëm Beogradi, por edhe Tirana zyrtare. Tirana zyrtare kësaj kishte favorizuar Titon në vendimin e tij për statusin e Kosovës në pajtim me pikëpamjen serbe. Sigurisht që Fadil Hoxha e testoi Lik Seitin me paraqitjen e mendimit të tij rreth Kosovës. Ai kishte porosi nga Tito ta bënte këtë test. Këtë e pranon vetë Hoxha në bisedë. Enver Hoxha, duke ditur se ishte Tito ai që dëshironte të dinte mendimin e udhëheqjes shqiptare rreth statusit në diskutim të Kosovës e konfirmoi qëndrimin e tij

besnik ndaj Titos. E mori këtë mendim përmes të ngarkuarit me Punë të Shqipërisë në Jugosllavi dhe madje pa patur nevojë për shpjegime të mëtejshme vendosi: “Kosova nuk duhet të jetë Republikë në Federatën e Jugosllavisë”! Kaq i mjaftonte liderit jugosllav që të mos kishte vështirësi në marrjen e vendimit, pra që Kosova të ishte një krahinë autonome e Jugosllavisë e formalisht edhe e Serbisë. Ai mori përgjigjen e njëjtë si ajo e vitit 1946, kur Titoja i kishte thënë se “Kosova do t’i bashkohej Shqipërisë pas luftës, por se ishin serbët ata që nuk do ta pranonin këtë”! Sërishmi pengesë ishte “mos paranimi nga

“

Enver Hoxha vetëm në vitet 1941-1948, më saktësisht 1944-1948, ishte në anën e jugosllavëve e të Serbisë dhe kundër Kosovës, apo ky qëndrim shtrihej edhe më vonë në kohë?! Por më shumë anoja nga e vërteta se marrëveshjet e fshehta me Titon kanë ekzistuar gjatë gjithë kohës së mbretërimit të Hoxhës.

ana e Serbisë një Republike të Kosovës në kuadër të Federatës Jugosllave”!

Pra, Enver Hoxha për arsye të cilat nuk dihen, në vazhdimësi mbështeti Titon në “vështirësitë e tij për të bindur serbët”! Ia krijoi atij kushtet politike që të ruajë balancën e marrëdhënieve midis republikave të ish-Jugosllavisë, duke sakrifikuar Kosovën. Arsyetimi se “në Ballkan nuk mund të ketë dy republika shqiptare” ishte thjesht një justifikim. Në fund të fundit Republika e Kosovës në Jugosllavi nuk kishte statusin e shtetësisë. Kosova nuk do të ishte anëtare e OKB-së dhe e asnjë organizate tjetër ndërkombëtare. Si e tillë ajo nuk e cënonte as e dobësonte Republikën e Shqipërisë. E kundërta është e vërtetë.

Për këtë arsye duhet besuar se interesi i Hoxhës ishte neutralizimi i ndonjë rreziku ushtarak që vinte nga ana e Jugosllavisë. Për këtë arsye Tirana zyrtare sakrifikoi pozitën e shqiptarëve në ish-Jugosllavi. Hoxha i frikësohej edhe provokimeve ushtarake të vogla, se ato mund të shërbenin si mundësi e shpërthimit të pakënaqësive brenda-shqiptare kundër tij. Gjithëka lidhej kësaj me pushtetin e tij. Në këtë sens një Republikë e Kosovës në kuadër të Jugosllavisë i jepte të drejtën asaj të vendoste veton dhe të zhvillonte marrëdhënie të ngushta pa asnjë pengesë me Republikën e Shqipërisë. Kjo marrëdhënie shihej si rrezik për regjimin diktatorial të Enver Hoxhës.

Megjithatë shpesh herë është interpretuar sipas shijeve të historianëve fakti që pas mars-prillit 1981 Enver Hoxha dhe qeveria shqiptare mbështetën kërkesën e

Në vitin 1981 regjimi komunist në Shqipëri ishte në kulmin e krizës ekonomike, financiare dhe politike. Kina tashmë ishte divorcuar nga marrëdhëniet me Shqipërinë. Vendi ishte në izolim total. Teoria e „mbështetjes në forcat e veta“ nuk po funksiononte. Ndaj dhe regjimi u thirr në strehën e fundit të tij, nacionalizmin. Kjo nisi me festimet e 100 vjetorit të Lidhjes Shqiptare të Prizrenit (qershor 1978) dhe u forcua në vitet në vijim.

shqiptarëve në Kosovë për Republikë. Këtë mbështetje historianët e regjimit të atëhershëm dhe ata që duan të justifikojnë qëndrimet anti-Kosovë të regjimit të sotëm, e interpretojnë si „patriotizëm“ të Enver Hoxhës. Sërishmi kemi të bëjmë me iluzionin e mashtrimit. Në vitin 1981 regjimi komunist në Shqipëri ishte në kulmin e krizës ekonomike, financiare dhe politike. Kina tashmë ishte divorcuar nga marrëdhëniet me Shqipërinë. Vendi ishte në izolim total. Teoria e „mbështetjes në forcat e veta“ nuk po funksiononte. Ndaj dhe regjimi u thirr në strehën e fundit të tij, nacionalizmin. Kjo nisi me festimet e 100 vjetorit të Lidhjes Shqiptare të Prizrenit (qershor 1978) dhe u forcua në vitet në vijim.

Por kishte dhe një arsye tjetër. Duket se në lidershipin e Partisë

së Punës pati mosmarrëveshje lidhur me qëndrimin ndaj dhunës serbe kundër shqiptarëve në Kosovë. Sipas Jens Reuter, gjatë vitit 1991 në Kosovë u vranë mbi 1000 shqiptarë, ndonëse mediet e kishin fshehur këtë fakt. Në këto kushte ish-kryeministri Mehmet Shehu donte të radikalizonte vepimet kundër masakrave serbe në Kosovë. Por Enver Hoxha ishte kundër. Për pasojë atij i duhej të mbështeste kërkesën e shqiptarëve për Kosova Republikë, me qëllim balancimin e situatës, derisa e likuidoi rivalin e tij në krye të qeverisë. Ndërkohë Hoxha ishte përgjegjësi kryesorë shqiptar për masakrat serbe të viteve 1944-1946 në Kosovë, kur sipas shifrave u vranë dhe masakruan mbi 50 mijë shqiptarë. Ata u akuzuan për reaksionarë, sepse ishin nacionalistë. Të njëjtën gjë bëri Enver Hoxha në Shqipëri. Shumë prej tyre u bënë viktimat e terrorit serb në sy të brigadave dhe divizioneve shqiptare të dërguara atje. Ndërsa Masakra e Tivarit nisi në prezencën e autoriteteve shqiptare dhe përfundoi me dijeninë e tyre.

Të gjitha këto e ndiqnin si hije ish-diktatorin shqiptar. Por jo vetëm kaq. Të gjithë pasardhësit e tij, Nano e deri te Rama, ndoqën të njëjtën vijë politike kompromisesh e nënshtrimi ndaj Beogradit, duke dëmtuar rëndë interesat e kombit shqiptar dhe sidomos të Kosovës martire! Ato që kanë ndodhur në marrëdhëniet e Partisë Komuniste (të Punës e asaj Socialiste) me Jugosllavinë, pra dhe me Serbinë, janë njollat e zeza të turpshme të historisë sonë. Këtë e provon edhe biseda e gjurmuar dhe botuar këto ditë midis Enver Hoxhës dhe Lik Seitajt!

KQZ çertifikon rezultatin e zgjedhjeve në Kosovë! I hapet rruga krijimit të institucioneve

Komisioni Qendror i Zgjedhjeve ka certifikuar rezultatin e zgjedhjeve të 7 qershorit, duke i hapur kështu rrugë formimit të institucioneve.

Në mbledhjen e KQZ-së, rezultatet u certifikuan me votë unanime.

Pas certifikimit, Kuvendi duhet të mbledhet brenda 30 ditësh për seancën konstituive. Në zgjedhjet e 7 qershorit, Lëvizja Vetëvendosje siguroi 53 ulëse në Kuvend me 47.13 për qind të votave.

Partia Demokratike e Kosovës doli e dyta me 22 ulëse apo 19.44 për qind.

Lidhja Demokratike e Kosovës ka marrë 18 ulëse me 16.69 për qind, ndërsa Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës ka marrë

shtatë ulëse me 6.74 për qind. Kushtetuta parasheh që pas certifikimit, seanca konstituive duhet të mbahet brenda 30 ditësh.

Aty duhet të zgjidhet kryetari i Kuvendit dhe nënkryetarët, e më pas mund të vazhdohet me procedura për formim të Qeverisë dhe zgjedhjes së

presidentit.

E politikanë dhe njohës të çështjeve ligjore kanë dhënë interpretime të ndryshme se si duhet të vazhdohet fillimisht me presidentin apo me Qeverinë. Seanca konstituive duhet të thirret nga ushtruesja e detyrës së presidentit, Albulena Haxhiu.

Çfarë pret SHBA-ja për të nisur Dialogun Strategjik me Kosovën?

Shtetet e Bashkuara thanë se janë në pritje të krijimit të kushteve për nisjen e Dialogut Strategjik me Kosovën, duke theksuar se ato përfshijnë edhe përmbushjen e zotimeve të Prishtinës ndaj pakicës serbe.

Në një përgjigje për Radion

Evropa e Lirë, një zëdhënës i Departamentit amerikan të Shtetit rikujtoi se Dialogu Strategjik u pezullua në shtator të vitit 2025, “për një periudhë të pacaktuar”, për shkak të shqetësimeve lidhur me veprimet e Qeverisë në detyrë të Kosovës.

“Ne mbetemi të përkushtuar për avancimin e interesave të përbashkëta të Shteteve të Bashkuara dhe popullit të Kosovës. Presim me padurim të zhvillojmë një Dialog Strategjik me Kosovën kur të krijohen kushtet e duhura, përfshirë përmbushjen nga Kosova të zotimeve të saj në raport me serbët e Kosovës”, thuhet në përgjigje.

Departamenti i Shtetit nuk dha një afat se kur mund të nisë Dialogu Strategjik dhe nuk i specifikoi më shumë hapat që i pret nga autoritetet e Kosovës.

Përgjigjja vjen në ditën kur Uashingtoni nis rundin e parë të Dialogut Strategjik me Serbinë – një proces që synon thellimin e bashkëpunim-

“Ne mbetemi të përkushtuar për avancimin e interesave të përbashkëta të Shteteve të Bashkuara dhe popullit të Kosovës. Presim me padurim të zhvillojmë një Dialog Strategjik me Kosovën kur të krijohen kushtet e duhura, përfshirë përmbushjen nga Kosova të zotimeve të saj në raport me serbët e Kosovës”.

it dypalësh në fusha si: siguria, ekonomia dhe politika e jashtme.

“Nëpërmjet këtij dialogu, SHBA-ja dhe Serbia do të punojnë për arritjen e objektivave të përbashkëta, përfshirë paqen dhe stabilitetin rajonal, zgjerimin e lidhjeve në fushën e biznesit dhe arsimit, si dhe ndërtimin e një të ardhmeje më të begatë”, tha zëdhënësi i Departamentit të Shtetit për Radion Evropa e Lirë.

Kur dhe pse u pezullua Dialogu Strategjik me Kosovën?

Ambasada amerikane në Prishtinë njoftoi më 12 shtator 2025 se Shtetet e Bashkuara e kishin pezulluar për një periudhë të pacaktuar Dialogun Strategjik me Kosovën.

Në atë kohë, Ambasada tha se vendimi është marrë për shkak të “shqetësimeve lidhur me veprimet e Qeverisë në detyrë”, të cilat, sipas saj, “kanë rritur tensionet dhe paqëndrueshmërinë” dhe kanë kufizuar aftësinë e Shteteve të Bashkuara për të punuar në mënyrë produktive me Kosovën për prioritetet e përbashkëta.

Vendimi erdhi pasi autoritetet

e Kosovës ndërmorën veprime ndaj institucioneve serbe që funksiononin në Kosovë.

Ato, po ashtu, kritikuan publikisht Gjykatën Kushtetuese të vendit për një vendim lidhur me mandatin e deputetëve.

Uashingtoni i cilësoi këto zhvillime si faktorë që rritën tensionet politike dhe vështirësuan bashkëpunimin, ndërsa Qeveria në detyrë tha se ato ishin “të ligjshme dhe kushtetuese”.

Çfarë pritet nga Kosova në raport me serbët?

Prej vitesh, Shtetet e Bashkuara dhe Bashkimi Evropian i kërkojnë Kosovës të zbatojë marrëveshjet e arritura në dialogun me Serbinë, të ndërm-

jetësuar nga BE-ja.

Ato përfshijnë, mbi të gjitha, themelimin e Asociacionit të komunave me shumicë serbe dhe sigurimin e një niveli të vetëmenaxhimit për komunitetin serb në Kosovë, në përputhje me Marrëveshjen Bazë të vitit 2023 dhe Aneksin e Ohrit.

Po ashtu, Perëndimi kërkon që Kosova t'i zgjidhë konestet me Kishën Ortodokse Serbe, të mbrojë liritë fetare dhe të shmangë veprime të njëanshme në veriun e vendit, të cilat, sipas Uashingtonit, kanë rritur tensionet me komunitetin serb.

Kosova argumenton se zbatimi i obligimeve nga dialogu duhet të jetë i ndërsjellë, ndërsa veprimet e saj në veri – nga heqja e dinarit serb nga përdorimi deri te mbyllja e shumicës së institucioneve paralele serbe – kanë pasur për qëllim shtrirjen e sundimit të ligjit.

Prishtina, gjithashtu, kërkon ta nënshkruajë Marrëveshjen Bazë, gjë të cilën Beogradi e ka refuzuar.

Për vazhdimin e dialogut me Serbinë, autoritetet e Kosovës kërkojnë ekstradimin e ish-nënkryetarit të Listës Serbe, Millan Radoiçiq, i cili ka marrë përgjegjësinë për sulmin e armatosur në Banjskë në shtator të vitit 2023.

Radoiçiq është nën sanksione të Shteteve të Bashkuara për përfshirje në korrupsion dhe aktivitete të krimit të organizuar, ndërsa ndaj tij është ngritur aktakuzë në Kosovë për terrorizëm dhe vepra të tjera penale.

Kosova argumenton se zbatimi i obligimeve nga dialogu duhet të jetë i ndërsjellë, ndërsa veprimet e saj në veri – nga heqja e dinarit serb nga përdorimi deri te mbyllja e shumicës së institucioneve paralele serbe – kanë pasur për qëllim shtrirjen e sundimit të ligjit.

A do ta bllokojë Kroacia anëtarësimin e Malit të Zi në BE?

Ndërsa Mali i Zi përpiqet të realizojë objektivin e tij ambicioz – mbylljen e përkohshme të të gjithë kapitujve të negociatave deri në fund të vitit, me qëllim arritjen e synimit strategjik për anëtarësim në Bashkimin Evropian (BE) gjatë vitit 2028 – Zagrebi i kujtoi Podgoricës se për realizimin e këtij synimi vendos edhe Kroacia, si njëra prej 27 shteteve anëtare me të drejta të barabarta në Union.

Kjo do të thotë se, edhe nëse Mali i Zi zbaton të gjitha reformat e nevojshme dhe përmbush të gjitha detyrimet nga agjenda evropiane, çështjet e hapura dypalëshe mund të bëhen pengesë në fazën përfundimtare të procesit të anëtarësimit.

Bashkimi Evropian tashmë ka nisur përgatitjen e Traktatit të Anëtarësimit për Malin e Zi, i cili synon të bëhet anëtar i BE-së deri në vitin 2028, por duket se rruga nuk do të jetë pa pengesa.

Shembulli i Maqedonisë së Veriut si rasti më i qartë

Përdorimi i mosmarrëveshjeve të pazgjidhura dypalëshe si instrument presioni në procesin e zgjerimit nuk është diçka e re në BE. Shembulli më i qartë është Maqedonia e Veriut. Ajo ishte peng i kontestit me Greqinë për çështjen e emrit për më shumë se një dekadë, ndërsa menjëherë pas zgjidhjes së tij u përball me

Përdorimi i mosmarrëveshjeve të pazgjidhura dypalëshe si instrument presioni në procesin e zgjerimit nuk është diçka e re në BE. Shembulli më i qartë është Maqedonia e Veriut. Ajo ishte peng i kontestit me Greqinë për çështjen e emrit për më shumë se një dekadë, ndërsa menjëherë pas zgjidhjes së tij u përball me veton e Bullgarisë, e cila vazhdon të mbetet në fuqi.

veton e Bullgarisë, e cila vazhdon të mbetet në fuqi.

Edhe Kroacia ka pasur përvojë me veto. Për gati një vit, negociatat e saj të anëtarësimit u bllokuan nga Sllovenia për shkak të mosmarrëveshjes kufitare në Gjirin e Piranit. Bllokada sllovene e ngadalësoi

përfundimin e negociatave të Kroacisë me Bashkimin Evropian. Kontesti u zhbllokua vetëm pas një marrëveshjeje politike ndërmjet Zagrebit dhe Lubjanës.

Ndryshe nga Sllovenia, e cila në fund të vitit 2008 bllokoi pothuajse të gjithë procesin

negociues të Kroacisë, Kroacia nuk i ka ndërprerë negociatat e Malit të Zi me Bashkimin Evropian.

Deri më tani ajo ka dhënë pëlqimin për mbylljen e pothuajse të gjithë kapitujve, me rezervë vetëm për Kapitullin 14, që ka të bëjë me politikën e transportit. Megjithatë, prej dy vitesh mbetet i bllokuar Kapitulli 31, i cili përfshin politikën e jashtme, të sigurisë dhe të mbrojtjes. Pikërisht në këtë kapitull ndërthuren çështjet e hapura dypalëshe mes Zagrebit dhe Podgoricës.

Kroacia: Koha po mbaron

Ministria kroate e Punëve të Jashtme dhe Evropiane më 22 korrik njoftoi se “kanë mbetur vetëm edhe disa muaj deri në fund të vitit 2026 dhe e ftoi sërish Malin e Zi në dialog konstruktiv dhe në intensifikimin e punës për zgjidhjen e çështjeve të hapura.

Ky reagim erdhi menjëherë pas vizitës së komisarës evropiane për Zgjerimin, Marta Kos, në Zagreb, ku ajo u takua me kryeministrin Andrej Plenković dhe ministrin e Punëve të Jashtme dhe Evropiane, Gordan Grlić Radman. Sipas zëdhënësit të Komisionit Evropian, Guillaume Mercier, komisarja Kos dhe zyrtarët kroatë ranë dakord se procesi i anëtarësimit duhet të mbetet i bazuar në rezultatet konkrete të vendeve candidate në zbatimin e reformave.

“Komisarja Kos theksoi se ndërtimi i marrëdhënieve të mira ndërmjet shteteve anëtare të BE-së dhe vendeve

të ardhshme anëtare është pjesë përbërëse e procesit të anëtarësimit.

Kroacia e bllokoji mbylljen e Kapitullit 31 që në vitin 2024, pasi Kuvendi i Malit të Zi miratoi një rezolutë për gjenocidin në Jasenovac, të cilën Zagrebi zyrtar e vlerësoi si provokim.

Përveç kësaj, Kroacia këmbëngul në zgjidhjen e disa çështjeve të tjera të hapura dypalëshe.

Huaja prej 302 milionë dollarësh konsiderohet një nga paketat më të mëdha të financimit ushtarak që Shtetet e Bashkuara i kanë ofruar Shqipërisë. Ajo vjen në një periudhë kur Aleanca Atlantike po u kërkon vendeve anëtare të rrisin investimet në mbrojtje.

Në deklaratën e saj të fundit, ajo theksoi se pret zgjidhjen e çështjes së kompensimit për ish-të burgosurit e kampeve, vazhdimin e kërimit për 14 personat e zhdukur nga Lufta për Pavarësinë e Kroacisë, ndjekjen penale të krimeve të luftës, zgjidhjen e kërkesave pronësore të shtetasve kroatë, ruajtjen e pllakës përkujtimore në Morinj, vazhdimin e bisedimeve për përcaktimin e kufirit detar, si dhe kthimin e anijes shkollore “Jadran”.

Podgorica këmbëngul në dialog

Ministria e Punëve të Jashtme e Malit të Zi, në një deklaratë të publikuar më 23 korrik, reagoi ndaj komunikatës së Zagrebit zyrtar.

Në të thuhet se Podgorica e sheh deklaratën kroate si konfirmim të interesit të përbashkët për përfundimin me sukses të rrugës evropiane të Malit të Zi dhe thekson se të gjitha çështjet e hapura dypalëshe duhet të zgjidhen përmes dialogut dhe në frymën e marrëdhënieve të mira fqinjësore.

“Mali i Zi mbetet i përkushtuar për të gjetur zgjidhje të qëndrueshme dhe të pranueshme për të gjitha çështjet e hapura. Dialogun e drejtpërdrejtë dhe përmbytësor e konsiderojmë rrugën më të mirë për afrimin e qëndrimeve, largimin e keqkuptimeve dhe forcimin e mëtejshëm të besimit dhe bashkëpunimit të ndërsjellë”, thuhet në deklaratën e Ministrisë së Punëve të Jashtme të Malit të Zi.

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s prezanton Samitin e Ankarasë, thekson përparimin në shpenzimet për mbrojtjen

Të hënën (6 korrik 2026), Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Mark Rutte, prezantoi Samitin e Ankarasë, duke shpjeguar se ai do të përqendrohet te zbatimi i angazhimeve. Aleatët pritët të tregojnë se si po i shndërrojnë angazhimet e marra në Hagë vitin e kaluar në forca të armatosura më të fuqishme, rritje të prodhimit të mbrojtjes dhe më shumë kapacitete të nevojshme për mbrojtjen e Aleancës.

Sekretari i Përgjithshëm theksoi përparimin e bërë nga Aleatët evropianë dhe Kanada në investimin e 5% të PBB-së për mbrojtjen deri në vitin 2035. “Këtu në Ankara, pres që vendet të paraqesin plane të qarta, konkrete dhe të besueshme për të arritur objektivin prej 5%. Dhe provat që kemi parë deri tani janë mbresëlënëse”, tha z. Rutte. “Vetëm një vit pas fillimit të një projekti 10-vjeçar, sho-

him se Aleatët evropianë dhe Kanada tashmë po investojnë rreth 4% të PBB-së së tyre në mbrojtje dhe siguri.”

Sekretari i Përgjithshëm shpjegoi gjithashtu se si Aleatët e NATO-s po i shndërrojnë fondet shtesë në kapacitete konkrete. “Do të njoftojmë kontrata të reja me vlerë dhjetëra miliardë, të cilat do të sigurojnë pajisjet jetike që na nevojiten

për të penguar dhe mbrojtur”, tha z. Rutte në Ankara. “Kjo do të ndihmojë në rritjen e ekonomive tona, nxitjen e inovacionit dhe mbështetjen e qindra mijëra vendeve të punës në të dy anët e Atlantikut.”

Mbështetja për Ukrainën do të jetë gjithashtu një nga temat kryesore të Samitit të Kërësve të Shteteve dhe Qeverive të Aleancës. “Aleatët dhe partnerët e NATO-s duhet të vazhdojnë të sigurojnë që Ukraina të marrë atë që i nevojitet”, tha Sekretari i Përgjithshëm. “Dhe dua të jem i qartë: të gjithë Aleatët duhet të mbajnë barrën që u takon, në mënyrë që mbështetja jonë për Ukrainën të vazhdojë pa ndërprerje. Sepse siguria e Ukrainës është e lidhur ngushtë me sigurinë tonë.”

SHBA-të njoftojnë marrëveshjen bërthamore historike me Arabinë Saudite

Shtetet e Bashkuara dhe Arabia Saudite nënshkruan një marrëveshje bërthamore që do t'i lejonte mbretërisë të zhvillonte një program bërthamor civil.

Administrata Trump nuk publikoi detaje të marrëveshjes, por korniza mund t'i ofrojë mbretërisë një strukturë që do t'i lejonte Arabisë Saudite të pasuronte uraniumin.

Sekretari amerikan i Energjisë, Chris Wright, dhe Ministri saudit i Energjisë, Abdulaziz bin Salman, nënshkruan zyrtarisht marrëveshjen, së bashku me “masat mbrojtëse dypalëshe” kundër mospërhapjes.

“Këto marrëveshje pasqyrojnë angazhimin e përbashkët të dy kombeve tona për të forcuar marrëdhëniet tregtare SHBA-Saudite, duke ofruar prosperitet në vend dhe siguri për aleatët tanë jashtë vendit”, tha Wright në një deklaratë.

“Qëndroni të sigurt, këto mar-

rëveshje mbështesin standardet më të larta të sigurisë bërthamore dhe mospërhapjes, ndërsa mbështeten në teknologjinë dhe shkencëtarët më të mirë bërthamorë në botë, të projektuar pikërisht këtu në Shtetet e Bashkuara.”

Pasurimi i uraniumit mund të prodhojë karburant për termocentralet bërthamore, por e njëjta teknologji mund të përdoret edhe për të ndërtuar armë bërthamore. Për shkak të kësaj, ligjvënësit amerikanë nga të dyja partitë kanë shprehur kundërshtim ndaj idesë së një projekti bërthamor civil për Arabinë Saudite.

Më parë, Sekretari i Shtetit Marco Rubio u përpoq të shmange kritikën e reja kur u pyet nga gazetarët për rrezikun e marrëveshjes. “SHBA-të nuk do të arrijnë asnjë marrëveshje me asnjë vend në botë që çon në rrezikun e përhapjes”, tha ai, ndërsa udhëtonte në Filipine të mërkurën.

Marrëveshja pritet të zgjasë 30 vjet dhe do të përfshijë përdorimin e teknologjisë amerikane për të zhvilluar programin. Ajo nuk përfshin Protokollin Shtesë të Agjencisë Ndërkombëtare të Energjisë Atomike (IAEA), i cili do të lejonte më shumë monitorim, inspektime dhe verifikime, sipas një personi të njohur me rastin. Marrëveshja tani do t'i dërgohet Kongresit për shqyrtim, ku pritet të përballë me disa kundërshtime. Megjithatë, partia Republikane e Trump kontrollon të dyja dhomat, kështu që ligjvënësit nuk kanë gjasa ta pengojnë zbatimin e saj.

Njoftimi i marrëveshjes vjen në një kohë kur SHBA-të, së bashku me Izraelin, nisën një luftë kundër Iranit që filloi pjesërisht për shkak të shqetësimeve të Uashingtonit mbi aftësitë bërthamore të Teheranit. Irani ka këmbëngulur vazhdimisht se programi i tij i pasurimit bërthamor është paqësor.

ENGLISH EDITION ARGUMENTUM

Albania's First Geopolitical Analysis Magazine

Dear readers and followers of Argumentum.al,

Since 2022, **Argumentum.al** has also been published in the format of a monthly magazine, creating a dedicated space for analysis, reflection, and interpretation of the most significant developments in Albania, the region, and the world.

Argumentum Magazine aims to go beyond daily news by examining the forces, actors, and dynamics that shape political, diplomatic, and geopolitical realities. Each issue features a selection of articles, analyses, and opinion pieces addressing key national, regional, and global developments.

Through contributions from experts, analysts, researchers, and prominent figures from Albanian and international politics and public discourse, **Argumentum Magazine** seeks to serve as a trusted platform for analytical thinking and informed debate on issues that shape our present and future.

We invite you to explore **Argumentum Magazine** in both Albanian and English and follow our analyses on politics, diplomacy, security, and geopolitical developments shaping the world we live in.

ARGUMENTUM

Beyond the news. Analyzing the forces shaping our world.

Marjana DODA

Editor-in-Chief

Albanian Parliament Approves \$302 Million U.S. Military Financing Loan, Opposition Boycotts Session

The Albanian Parliament on Monday approved, with 74 votes in favor, no votes against and no abstentions, the loan agreement between the Republic of Albania and the United States of America under the Foreign Military Financing (FMF) program. Only lawmakers from the ruling Socialist Party participated in the vote, while the opposition boycotted the parliamentary session.

The agreement was reviewed during a closed-door session, after the parliamentary majority argued that the documentation contains classified information. The final vote, however, was conducted in an open session.

The agreement provides for a \$302 million loan that will be used to modernize Albania's

Armed Forces through the procurement of defense equipment, systems, and services in line with NATO standards. Albania will have 48 months to commit the funds and up to 12 years to repay the loan.

Presenting the draft law to Parliament, Minister for Parliamentary Relations Taulant Balla described the agreement as a historic milestone for the country.

"This is a historic agreement for Albania, of particular importance to the country's national security, which strongly confirms the excellent relations between Albania and the United States. This financing will be used exclusively for the modernization of the Armed Forces, defense equipment, and services in accordance with the highest NATO standards," Balla said.

What does the agreement include?

The agreement will be concluded between the Ministry of Finance of the Republic of Albania and the U.S. Defense Security Cooperation Agency (DSCA), the agency within the U.S. Department of Defense responsible for administering international security cooperation and defense assistance programs.

The financing is provided under the Foreign Military Financing (FMF) program, a U.S. government instrument that enables allied and partner countries to purchase American defense equipment, systems, and military services. The program is designed to strengthen military capabilities, improve interoperability with NATO allies, and enhance the defense readiness of

partner nations.

The \$302 million loan is considered one of the largest U.S. military financing packages ever extended to Albania. It comes at a time when NATO is encouraging member states to increase defense spending and accelerate military modernization in response to the evolving security environment in Europe and the broader Euro-Atlantic region.

Opposition: We support the agreement, but not the procedure

As previously announced, the Democratic Party and its allies did not participate in the parliamentary session. While supporting the agreement in principle, the opposition objected to the way it was brought to Parliament, arguing that the procedure violated constitutional requirements.

The chairman of the Democratic Party's parliamentary group, Gazment Bardhi, proposed that the agreement be ratified during the plenary session scheduled for July 31, allowing sufficient time to comply with constitutional deadlines.

In a statement published on social media, Bardhi said that members of Parliament had not been provided with the full text of the agreement or the accompanying explanatory report, stressing that every lawmaker has the constitutional right to cast an informed vote.

"Today's plenary session was convened in violation of the Constitution, which clearly stipulates that Parliament cannot vote on a law earlier than one week after its consideration has begun," Bardhi said. According to him, the practice requiring MPs to review the

The government described the agreement as a strategic step in strengthening Albania's partnership with the United States and enhancing the country's defense capabilities. The opposition, meanwhile, maintained that its objections concern only the parliamentary procedure and not the agreement itself or Albania's strategic cooperation with the United States.

agreement only in designated parliamentary premises undermines their constitutional role and prevents a proper legislative review.

Nevertheless, Bardhi emphasized that the opposition does not oppose the substance of the agreement.

"As soon as we are fully informed

about its contents, the opposition guarantees its vote in favor. The ratification should take place in full compliance with the Constitution and Parliament's Rules of Procedure," he stated.

Bardhi argued that the parliamentary majority rejected the opposition's proposal to postpone the vote until July 31 and instead proceeded with an accelerated approval process.

The government described the agreement as a strategic step in strengthening Albania's partnership with the United States and enhancing the country's defense capabilities. The opposition, meanwhile, maintained that its objections concern only the parliamentary procedure and not the agreement itself or Albania's strategic cooperation with the United States.

The agreement provides \$302 million in financing for the modernization of Albania's Armed Forces, enabling the acquisition of defense equipment, military systems, and related services that meet NATO standards. It is widely viewed as a strategic investment in Albania's defense capabilities and its commitments as a NATO member

Rama: Foreign Information Manipulation Has Become One of the Greatest Threats to Democracy and European Security

Albania has placed the fight against foreign information manipulation and interference at the center of its security and European integration agenda. Prime Minister Edi Rama addressed today the international conference “Countering Foreign Informa-

tion Manipulation and Interference: Albania and the Enlargement Context,” organized by the Ministry for Europe and Foreign Affairs, warning that the battle for information has become one of the defining challenges for democratic societies.

The conference brought togeth-

er representatives of European institutions, allied countries, Albanian state institutions, media organizations, civil society, and the technology sector to discuss the growing impact of foreign influence operations on European democracies and security. According to the Prime Minister, Albania, as a country advancing toward European Union membership and part of the Western Balkans enlargement process — finds itself on the frontline of these hybrid challenges, facing both cyber threats and coordinated information campaigns.

Opening the conference, Rama argued that modern security extends far beyond military ca-

Rama argued that modern security extends far beyond military capabilities and physical borders, warning that democratic societies are increasingly vulnerable to attacks targeting public perception and trust.

“

2023 ka rezultuar të jetë një vit që ka parë një sërë themelore për rendin botëror. Sistemi ndërkombëtar i bazuar në rregulla i ndërtuar nga Shtetet e Bashkuara dhe të tjerët gjatë dekadave është tani nën kërcënim në tre rajone.

pabilities and physical borders, warning that democratic societies are increasingly vulnerable to attacks targeting public perception and trust.

“Today, we must defend something invisible, yet every bit as vital: the space where our citizens form opinions, exercise judgment, and make their own free choices,” Rama said.

The Prime Minister stressed that power in the 21st century is no longer determined solely by military strength but also by the ability to shape narratives, exploit societal divisions, and undermine confidence in democratic institutions.

Drawing on the ancient story of Troy, Rama compared modern disinformation campaigns to the Trojan Horse, arguing that today’s threats rarely arrive openly but instead enter societies disguised as ordinary content shared through digital platforms.

According to him, foreign information manipulation spreads through viral content, deepfake videos, coordinated social media campaigns, and messaging applications, making it increasingly difficult to distinguish truth from falsehood.

Referring to Albania’s experience following the major cyberattacks against government institutions in recent years, Rama

“

The so-called Flamingo Revolution is a stunning example of how a crack that of course was not created by our enemies became a path to get in and to exploit it with a very large-scale operation of trolls and avatars.

said the country has significantly strengthened its cyber defenses and now possesses one of Europe’s most advanced AI-supported cybersecurity systems.

However, he warned that protecting digital infrastructure alone is insufficient.

“Cybersecurity protects servers

and state infrastructure, but the minds of citizens remain vulnerable every time they unlock their phones,” he said.

Democracy’s Openness Is Also Its Vulnerability

Rama emphasized that democracy’s greatest strength—its

openness—is also what hostile actors seek to exploit.

He argued that foreign interference takes advantage of existing political and social divisions, using them as entry points for large-scale influence operations aimed at weakening democratic institutions from within.

Addressing the vulnerabilities of open democracies, Prime Minister Rama referred to the so-called “Flamingo Revolution”, the ongoing protest movement against his government, as an example of how internal democratic tensions can create opportunities for broader information manipulation campaigns.

Rama argued that democratic societies are built on openness and debate, but this same openness can be exploited by actors seeking to deepen divisions and influence public perception.

“The so-called Flamingo Revolution is a stunning example of how a crack that of course was not created by our enemies became a path to get in and to exploit it with a very large-scale

operation of trolls and avatars,” Rama said.

In his interpretation, the protests themselves were not created by external actors, but existing social and political disagreements could become a space where coordinated digital influence operations attempt to amplify tensions and shape narratives.

Enlargement Countries on the Front Line

The Prime Minister noted that countries seeking EU membership—including those in the Western Balkans, Ukraine, Moldova, and Georgia—are increasingly becoming targets of foreign information campaigns. As Albania enters the final phase of negotiations for European Union membership, he described building resilience against hybrid threats as an essential part of the country’s European integration process rather than simply a technical or bureaucratic requirement.

“The closer a country gets to the European Union, the harder foreign actors strike,” Rama

said, describing enlargement countries as being on the front-line of Europe’s broader struggle against hybrid threats.

He argued that Albania’s experience can contribute to strengthening the EU’s collective resilience by sharing lessons learned from confronting cyberattacks and coordinated disinformation campaigns.

Defending Democracy Without Limiting Freedom

Concluding his address, Rama said the challenge for democratic societies is to safeguard the information space without undermining democratic values or restricting legitimate freedoms.

He expressed hope that the conference would generate practical recommendations to help Albania and its European partners better respond to foreign information manipulation while preserving open and democratic societies.

“The question before us is whether truth can remain stronger than manipulation in the digital age,” Rama concluded.

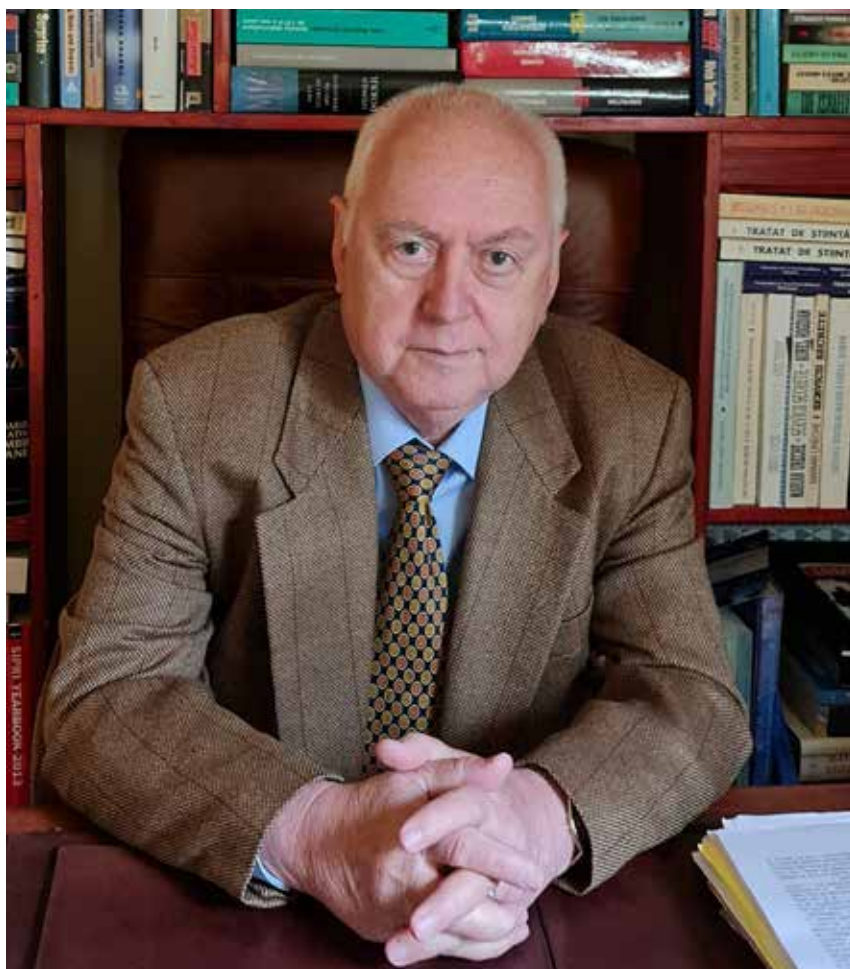
NATO at Ankara 2026: Strategic Rebalancing Between Russia Deterrence, Turkey's Rise, and National Interests

By General (Rtd) Corneliu Pivariu

The NATO Summit in Ankara (7–8 July 2026) comes at a moment when the Alliance is increasingly defined not by stability, but by overlapping strategic pressures and evolving national priorities. According to analysis published by IFIMES and authored by General (Rtd) Corneliu Pivariu, NATO is entering a phase in which it must simultaneously manage “multiple, interconnected strategic challenges,” reflecting a profound transformation in its operational environment. Rather than a traditional summit focused on a single dominant agenda, Ankara 2026 reflects what the analysis describes as a structural shift: NATO is no longer responding to isolated crises, but to a continuous and interlinked security landscape shaped by Russia, regional instability, and internal political dynamics within the Alliance itself.

A Changing NATO Model

One of the central arguments in the IFIMES analysis is that NATO's previous operational model is increasingly insufficient for current realities. As Pivariu notes, the Alliance is undergoing what can be understood as a forced adaptation to a more

NATO is no longer responding to isolated crises, but to a continuous and interlinked security landscape shaped by Russia, regional instability, and internal political dynamics within the Alliance itself.

complex global order, where threats are no longer sequential but simultaneous. In this context, NATO's tradi-

tional focus on collective defence remains central, particularly in relation to Russia, but it is now embedded within a

broad set of responsibilities. These include instability in the Middle East, security dynamics in the Black Sea region, and the growing strategic autonomy debates within Europe.

The result, as the analysis suggests, is a transition from a relatively predictable alliance structure to a more fluid and demanding security system.

Russia and the Enduring Logic of Deterrence

Despite diversification of NATO's agenda, deterrence of Russia remains the core strategic pillar. The IFIMES analysis underscores that the war in Ukraine continues to define much of the Alliance's defence planning and force posture.

However, deterrence is no longer viewed in isolation. Instead, it operates within a broader strategic environment where NATO must balance multiple theatres and risks simultaneously. This increases both the complexity of decision-making and the importance of internal cohesion.

Turkey's Expanding Strategic Role

A key dimension of the analysis is the rising geopolitical importance of Turkey within NATO. Hosting the Ankara summit itself reflects Turkey's growing role as a central actor in Euro-Atlantic security architecture.

According to Pivariu's analysis, Turkey's position is strengthened by its geography, military capabilities, and involvement in multiple regional theatres, including the Black Sea and the Middle East.

The report describes Turkey as

A key dimension of the analysis is the rising geopolitical importance of Turkey within NATO. Hosting the Ankara summit itself reflects Turkey's growing role as a central actor in Euro-Atlantic security architecture. According to Pivariu's analysis, Turkey's position is strengthened by its geography, military capabilities, and involvement in multiple regional theatres, including the Black Sea and the Middle East.

an increasingly "indispensable" NATO member, highlighting its role not only as a regional power, but also as a structural element in the Alliance's broader security configuration.

The Black Sea: Emerging Strategic Hub

Another important element identified in the IFIMES analysis is the growing strategic relevance of the Black Sea region. Positioned between Europe and Eurasia, the area is becoming a key corridor for military logistics, energy security, and geopolitical influence.

Countries such as Romania and Turkey are increasingly central to NATO's operational architecture in the region. The analysis highlights that the Black Sea is no longer a peripheral zone, but a core space of strategic competition and alliance projection.

National Interests and Alliance Cohesion

One of the more nuanced conclusions of the IFIMES study is the growing role of national interests within NATO decision-making. While the Alliance remains formally united, member states are increasingly shaping policy through the lens of domestic priorities and regional concerns.

This dynamic does not necessarily weaken NATO, but it does change its internal functioning. The analysis suggests that NATO is evolving into a platform where collective defence and national strategic interests must constantly be balanced.

The result is a more complex but also more politically realistic alliance structure.

Conclusion: An Alliance in Transition

The IFIMES analysis by General (Rtd) Corneliu Pivariu presents the Ankara 2026 NATO Summit as a reflection of broader systemic change rather than a standalone diplomatic event.

Its key conclusion is that NATO is entering a phase defined by simultaneous challenges: continued deterrence of Russia, the rise of regional powers such as Turkey, and the increasing influence of national interests within alliance dynamics.

As the analysis indicates, NATO's strength now depends not only on military capability, but on its ability to manage complexity without losing cohesion. In this sense, Ankara 2026 does not represent a rupture, but a transition—one that will shape the Alliance's strategic identity in the years ahead.

The Blueprint Does Not Stop at the Drina

Europe keeps the record. Belgrade keeps a story, about Srebrenica, about Rečak, about Prekaz, about 1999. The story is a mindset for payback, and this week's pages have already shown what is being bought to serve it.

By Drizan Shala*

Begin with what Europe said, because Europe said it carefully. Ahead of the thirty first anniversary of Srebrenica, Kaja Kallas and Marta Kos, the Union's foreign policy chief and its enlargement commissioner, issued a joint statement calling the genocide among the darkest episodes in Europe's history and declaring that there is no place in Europe for genocide denial, revisionism, or the glorification of convicted war criminals. They called on leaders in Bosnia and Herzegovina and across the region to choose responsibility over division, and they stood with the families who still wait for the earth to return their missing. The Commission remembered the more

None of this is boilerplate. Read as a body of text, the European position is precise. It names the crime with the word the courts established. It identifies denial and glorification, not merely violence, as the live threats. It ties the region's European future to the acceptance of a factual record.

than eight thousand three hundred victims and reaffirmed its commitment to Bosnia and Herzegovina as a sovereign,

united, multiethnic and democratic country. Two years ago the United Nations General Assembly gave the date its formal name and condemned denial of the genocide without reservation.

None of this is boilerplate. Read as a body of text, the European position is precise. It names the crime with the word the courts established. It identifies denial and glorification, not merely violence, as the live threats. It ties the region's European future to the acceptance of a factual record. The statements are, in effect, the official memory of the continent: this happened, courts proved it, and membership in Europe presumes the ability to say so. Taken at face value, the eleventh of July is the one day of the year on which the rules of the European order are read aloud.

So take them at face value, and then set beside them what the relevant state said in the same week. Two days before the anniversary, Miloš Vučević, president of Serbia's ruling party and the president's adviser for regional questions, answered the European record in official party voice. Montenegro's initiative to mark the eleventh of July as a day of remembrance concerned, in his phrasing on X, the victims of an alleged genocide, a "navodni genocid," and amounted to stamping the mark of genocide on the Serbian people, the latest move in what he described as years of dirty games running back to the UN resolution itself. Across the Drina the answer has institutional form: a report adopted by the parliament of Republika Srpska resolving that the word genocide is inaccurate and capping the dead at three thousand against a judicial record of more than eight thousand, and, this May, a submission to the United Nations Security Council that completes the inversion, recasting Bosniaks as the vanguard of an Islamist threat to Europe and the entity as Christianity's last bulwark. The population against whom the genocide was committed, redescribed as the danger requiring defense.

The temptation, on this anniversary, is to file all of this under Bosnia, a bilateral pathology between Belgrade, Banja Luka and Sarajevo, to be managed by high representatives and commemorated by commissioners. I want to argue that the filing is wrong, and I am positioned to argue it, because I am a Kosovar. I write

this from Sarajevo, where I study security, which means I live between the two great archives of the same denial. What Vučević posted about Srebrenica this week is not a position about Srebrenica. It is one page of a blueprint, and the blueprint does not stop at the Drina.

The blueprint travels

Consider how official Serbia speaks about the war it fought against my country, and notice

that the grammar is identical. Rečak, the fifteenth of January 1999: at least forty five Albanians killed in a single village, close range gunshot wounds to the head among the documented dead, the massacre that finally moved the Western powers from monitoring to ultimatum. The Serbian state's answer, then and now, is that it did not happen as the world saw it. The investigating judge sent to the scene pronounced

“

The temptation, on this anniversary, is to file all of this under Bosnia, a bilateral pathology between Belgrade, Banja Luka and Sarajevo, to be managed by high representatives and commemorated by commissioners.

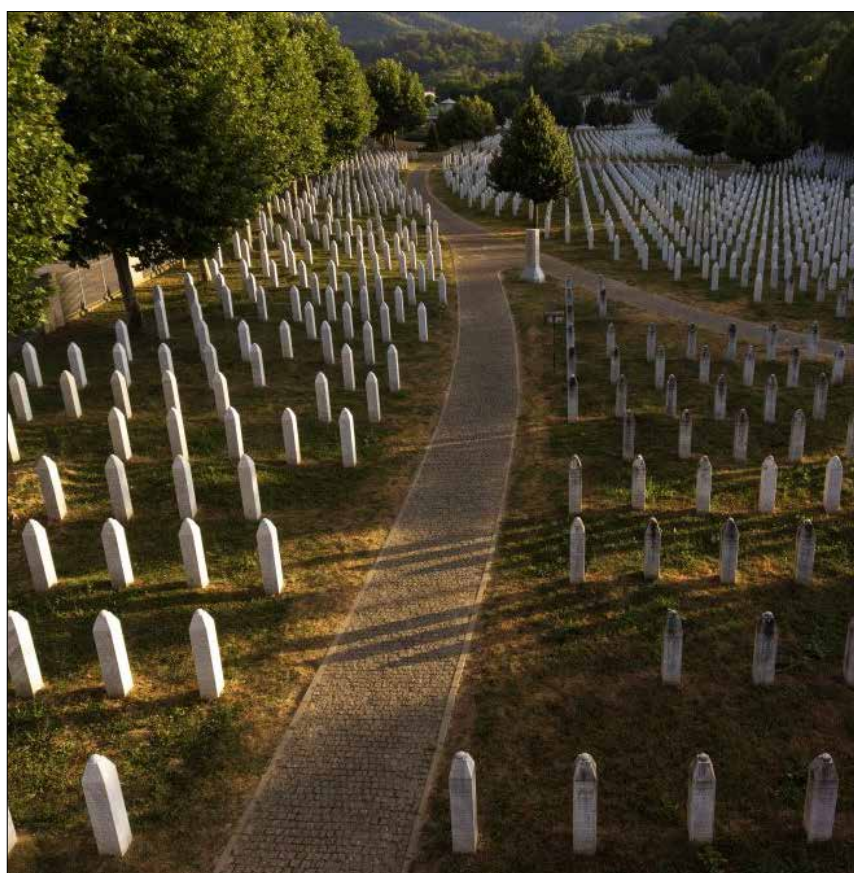
it a fabrication, bodies staged, terrorists dressed as villagers, and she has never retreated from that finding, although a Hague chamber, examining the site directly in 2011 with her account before it, found the opposite, and found one thing more: that the police staged a false crime scene for the judge who came to examine it. The set was hers to see through. She certified it instead. At the close of June the Serbian Orthodox

Church pinned the Order of St. Sava, second degree, to her chest, and within days, as Professor Kryeziu documented in these pages, a serving minister and Moscow's broadcaster had converted the Church's honor into an acquittal, the judge herself declaring the decoration a confirmation that she was right, weeks before the Basic Court in Prishtina begins hearing the Reçak case on the twentieth of July. Nor is the fabrication

thesis a relic kept alive by one loyal judge. Serbia's president has personally, publicly, called Reçak a fabrication, invented, in his telling, by the foreign monitors who reported it.

Prekaz, March 1998: fifty eight members of a single family, the Jasharis, killed over three days by police and army units shelling a family compound, women and children among the dead in numbers no combat account can absorb. In Serbia's official memory this remains an anti terrorist operation, competently executed, the file closed. The 1999 war as a whole enters Serbian state liturgy under one fixed name, the NATO aggression, a phrase renewed with wreaths at garrison ceremonies to this day; readers of this publication will recall that when Serbia's prime minister and defense minister toured the forward bases at Karaula and Merdare on the eve of the Ankara summit, the itinerary ended at the Kuršumlija barracks, at a memorial to soldiers killed, in the official phrasing, during the NATO aggression. And when the blueprint required an update for the present decade, it received one: after the armed assault at Banjska in September 2023, prepared and equipped in a manner the region understood immediately, Serbia did not investigate its nationals who carried it out. It declared a national day of mourning for the attackers who died.

Srebrenica alleged. Reçak fabricated. Prekaz an operation. The bombing an aggression.

When the blueprint required an update for the present decade, it received one: after the armed assault at Banjska in September 2023, prepared and equipped in a manner the region understood immediately.

Banjaska, martyrs. Five theaters, one grammar. In every case the crime is dissolved, the record is attributed to enemies, and the Serbian nation is repositioned as the injured party. This consistency across decades, borders and governments is the analytical fact. A state does not maintain the same interpretive machine, in official voice, across five unrelated files by accident. The machine is the policy.

The story underneath

Examine what the machine actually manufactures, because it is usually treated as a communications nuisance and it is nothing of the kind.

Its first move is a substitution. No court has ever convicted the Serbian people of anything. The Hague tribunal convicted individuals, by name; the International Court of Justice, in a case to which Serbia was a

party, confirmed the genocide at Srebrenica and found that Serbia failed in its duty to prevent it. Verdicts are the narrowest instruments law possesses, aimed at commanders and executioners, and they exonerate everyone they do not name. The story's essential work is to erase that narrowness. "Stamping the mark of genocide on the Serbian people" converts a set of individual convictions into a collective accusation that no one has made, and it performs the conversion for a reason. An accusation against individuals demands a reckoning. An accusation against the nation demands only defense. By manufacturing the collective charge, the story relieves every citizen of the first burden and enlists him in the second. It is a machine for turning atonement into solidarity.

The second move is the con-

Its first move is a substitution. No court has ever convicted the Serbian people of anything. The Hague tribunal convicted individuals, by name; the International Court of Justice, in a case to which Serbia was a party, confirmed the genocide at Srebrenica and found that Serbia failed in its duty to prevent it.

spiracy. Once the nation is the accused, every institution that upholds the record becomes a participant in the plot. The tribunal was political. The for-

“Stamping the mark of genocide on the Serbian people” converts a set of individual convictions into a collective accusation that no one has made, and it performs the conversion for a reason. An accusation against individuals demands a reckoning. An accusation against the nation demands only defense.

”

into the future tense, discovering an Islamist project behind the neighbors themselves. The frame is what makes the story economical: it never has to answer evidence, because evidence is what the plot produces, and the circle of enemies can be widened administratively to admit a court, a commissioner, a NATO member state, or a neighboring people entire.

Now observe what this does to the moral ledger of a political community, because this is the heart of the matter. A nation persuaded that the crimes attributed to it were invented, and that the invention is the work of hostile powers, has undergone two transformations at once. Its debt has been cancelled: nothing to atone for, no verdict to internalize, no neighbor owed anything. And a claim has been issued in its place: the nation is the injured party, slandered

for three decades, bombed by an aggressor, encircled by the fabricators. It owes nothing and it is owed much, and the largest entry in the ledger of what it is owed is written across my country. The name for the politics that grows from such a balance sheet is payback, and payback is patient. It requires only that the ledger be kept open: the sirens that sound across Serbia every March for the anniversary of the bombing, the wreaths at the garrison memorials, the anniversary posts of party presidents, each conscript cohort taught the account afresh, so that when an occasion arrives the response will feel to those who deliver it not like aggression but like the closing of an account.

This is not a hypothesis about Serbian political culture. It is the region's documented history running once already to its terminus. The wars of the 1990s had many causes, constitutional collapse and economic ruin and one man's ambition among them, but their ideological preparation was underway a decade before the first shots, in memoranda and anniversary oratory, in the patient curation of grievance into doctrine, until a generation had been prepared to experience assault as restitution. The men who killed at Prekaz, at Rečak, at Srebrenica had been told for years that they were the victims, defending themselves against threats their leaders had conjured. Each atrocity was the terminus of a story before it was an operation. When today's officials

eign monitors invented Rečak. Montenegro's remembrance initiative is a dirty game by anti Serbs, and the submission from Banja Luka extends the plot

call the genocide alleged and the massacre fabricated, they are not commenting on the past. They are reopening the workshop.

The instrument

I can afford to be brief about the hardware, because Albatros Rexhaj set out the inventory in these pages two days ago and asked the correct question of it: near hypersonic standoff missiles with reach into Central Europe, ballistic rocket artillery, a 1.63 billion dollar command and intelligence architecture, twelve Rafales, twenty-eight forward bases within meters to kilometers of Kosovo's border and most of the army's weight stationed in the south, conscription restored to cycle twenty thousand men a year into a rebuilt reserve. His anal-

ysis concluded that the arsenal is sized not to Serbia's neighborhood but to the contingency of a wider European war, in which Belgrade's function would be that of Moscow's extended arm. I find the argument persuasive, and my purpose here is to supply the column it deliberately left implicit. An arsenal acquires meaning from intent, and intent, in states as in men, is formed by the story of who owes what to whom. The procurement contracts answer the question of what Serbia can do. The anniversary statements answer the question of what Serbia believes it is entitled to do. A capability sized to someone else's war, mounted on a grievance ledger in which Kosovo is the principal unsettled account, is not two facts. It is one posture, described twice.

The names will be read at Potočari until evening, more than eight thousand of them, each one established beyond doubt in courtrooms the deniers call political. In January the names of Rečak will be read again in a village that has heard its dead called actors by the president of the neighboring state. In March, Prekaz. Europe will attend, and mourn, and issue statements that are true. The question those statements never quite reach is the one a security researcher from Kosovo, writing in Sarajevo, cannot avoid: what happens when the state that has taught itself to hear every one of those names as a slander decides that the account has waited long enough. The record keeps the dead. The story keeps the debt. Only one of them is being armed.

Just kind words in Tivat! Where is the peace!? A deal yes, peace No! What is happening with USA and EU? 5 elections but no solution!

REAL POLITIK NO. 108

| 1 - 20 JULY 2026 |

EXCLUSIVELY FOR ARGUMENTUM

“Flash” Comments on 5 major diplomatic events with only 1.000 words by the well-known analyst, Grand Master in Diplomacy

DR. JORGJI KOTE *GRAND MASTER*

1.

The Summit of Unity! This is how they have qualified the 36th NATO Summit held in Ankara on 7 – 8 July. Unlike the previous predictions, President Trump showed a great understanding and cooperation. Ankara's positive spirit permeated the deliberations of this truly historic Summit, which was extensively dealt with at ARGUMENTUM. As it was also referred to in the 6 Point Final Declaration, they agreed to implement the decisions of the Summit in the Hague on the 5 per cent of the GDP for defence,

the enhancement of the military production and defence investments in all Member States. Likewise, they agreed to continue the full-fledged support together with economic&military aids for Ukraine, starting with granting 70 Billion Dol-

lars for 2026 and 2027 each, providing the US license for the production of the “Patriot” missile system and others. Thus, Ankara's spirit has led to the strengthening of the much expected political and military unity and cohesion of the Alliance.

As it was also referred to in the 6 Point Final Declaration, they agreed to implement the decisions of the Summit in the Hague on the 5 per cent of the GDP for defence, the enhancement of the military production and defence investments in all Member States.

It goes without doubt that the credit for this goes to all the NATO leaders who went to the Summit with plenty of good statistics and positive balance sheets. The same applies to the Secretary General of NATO, Mark Rutte; he proved to be also in Ankara at the height of the challenge and a diplomatic headmaster. Europe showed that it is ready and it has already started to pass from “burden sharing to burden shifting”, undertaking more from NATO financial obligations.

The credit for the shining success of this Summit goes undoubtedly to the Turkish hosts and to President Erdogan, in particular. Ankara Summit did also promote Türkiye as the key geopolitical actor and factor in the region, displacing even the EU, despite its growing security role. The deserved trust for Ankara relies on the fact that Türkiye is the second largest military might in NATO in terms of the number of military, its major role in mediating conflicts with Russia,

Iran, Siria, its strategic position and other factors as well.

Finally, Ankara Summit was a historic event for the Alliance and bad news for Putin.

2.

Think of peace and prepare for war! This was the major message of the Summit of 35 Member States of the Coalition of the Willing for Ukraine held on 13 July and hosted by President Macron with the presence of President Zelenski as well. Among

some important decisions taken there was the establishment of the Baltic anti-missile coalition among 10 major countries, the continuation of military and economic aids for Ukraine and the measures to establish western security troops in a possible cease-fire and peace with Ukraine. This 16th Summit of the Coalition of the Willing was held in favourable moments when Ukraine is making substantial progress in the war frontlines, especially by attacking Russia

“

The deserved trust for Ankara relies on the fact that Türkiye is the second largest military might in NATO in terms of the number of military, its major role in mediating conflicts with Russia, Iran, Siria, its strategic position and other factors as well. Finally, Ankara Summit was a historic event for the Alliance and bad news for Putin.

deep in its territory, in Saint Petersburg and even in Moscow! And when Russia is in a much more difficult position, with an economic decline from 1,3 to 0,4 per cent, losing up to 10.000 soldiers monthly and with the war debt rising to 136 Billion dollars in 2026. In brief, it is high time to think about peace. However, in the circumstances when Putin remains dangerous, when he does not move even a centimeter from his previous positions on an Ukraine without army, without NATO, without Donetsk and other "withouts" and when he provokes other NATO states, peace remains far away and wishful thinking. This is why Europe is intensifying its preparations to defend itself from possible Russian attacks and to keep its support for Ukraine going. On 17 July, in Köln, President Macron and Chancellor Merz agreed to conduct a joint nuclear military exercise and to develop their joint military capacities. Thus, Europe is properly applying the maxim "think of peace and prepare for war!"

3.

It's only the start to the end! The 9th Inter-Governmental Conference EU – Albania was held in Brussels on 13 July. It did also mark the closure of Chapters 24, 25 and 30 of Accession Negotiations. They deal with education, science, culture and foreign relations. Actually, they are the easiest from the 36 chapters; they could have been closed even earlier, if the provisional closure of the cluster "Fundamentals" would not have lasted for

It's only the start to the end! The 9th Inter-Governmental Conference EU – Albania was held in Brussels on 13 July. It did also mark the closure of Chapters 24, 25 and 30 of Accession Negotiations. They deal with education, science, culture and foreign relations. Actually, they are the easiest from the 36 chapters; they could have been closed even earlier, if the provisional closure of the cluster "Fundamentals" would not have lasted for months.

months. This is why there is no room for euphoria, glamour and propaganda drums. Caution, we have just opened the closure of the six clusters, because only recently we started the closure of these clusters. Moreover, we have to close five other clusters, which look indeed like high mountains – agriculture, green environment, competition, single market; they would culminate to the "heavy artillery" of the EU or "Achilles heel" for us, i.e. the cluster "Fundamentals". This extremely problematic cluster for which the EU does not tolerate at all would be opened and debated

again in Brussels, when the rest of the five clusters are closed. When it is known that there is a large heap of dossiers with frightening names – crime, galloping corruption, lack of free and fair elections, impunity of top governmental officials and specifically the ill-famed "Bal-luku" file. Without mentioning other democratic deficits which are mentioned with loud voice also in the great civil Protest rallies in Tirana. And on top of that when we do not have more than 18 months at our disposal; which means that we have to close a cluster in each quarter, a very hard objective; for now there is not any more talk of refrains and rhetorics but for reforms and realizations. Not to mention problems with other EU Member States and issues among them.

4.

Just a pause between two wars! The developments during this month, the violation of the Memorandum of Understanding on peace between USA and Iran and the resumption of their military conflict have shaken again the Middle East and the whole world politics and economy. Since ARGUMENTUM has addressed them into details, now we shall only say that they prove our precaution in the past issue; in more concrete terms this 60 day Peace Memorandum of Understanding failed to lead to genuine and sustainable peace. Unfortunately, it ended up and it was reduced to, as we warned in the past issue like a "pause between two wars"!

NATO Summit in Ankara: Allies Adopt Declaration Reaffirming Collective Defence and Long-Term Security Commitments

By Drizan Shala*

The Heads of State and Government of the North Atlantic Alliance on Tuesday adopted the Ankara Summit Declaration, reaffirming their unwavering commitment to collective defence under Article 5 of the Washington Treaty and setting out NATO's strategic priorities for the years ahead.

The declaration underscores the Alliance's determination to strengthen deterrence and defence in response to the long-term threat posed by Russia, persistent terrorism, and an increasingly complex global security environment. It also highlights new commitments to increase defence investment, expand industrial production capacity, accelerate technological innovation, and sustain long-term military support for Ukraine.

In addition, Allied leaders reaf-

Ukraine contributes to transatlantic security, and Allies stand united in our unwavering support for Ukraine in defending its freedom, sovereignty, and territorial integrity. European Allies and Canada now finance the vast majority of security assistance to Ukraine through bilateral and multilateral means.

firmed NATO's transatlantic unity, stressed that Iran must never acquire nuclear weapons, and called for the protection of free-

dom of navigation in the Strait of Hormuz.

Below is the full text of the Ankara Summit Declaration, issued on 8 July 2026.

1. We, the Heads of State and Government of the North Atlantic Alliance, have gathered in Ankara to reaffirm our ironclad commitment to our collective defence under Article 5 of the Washington Treaty and to the transatlantic bond. An attack on one is an attack on all. Our unity, solidarity and collective strength remain the foundation of peace, security, and prosperity for the one billion citizens in our Alliance of free and democratic nations. We remain committed to our 360-degree approach to deterrence and defence.

2. To counter the long-term threat Russia poses to Euro-Atlantic security and stability, and the persistent threat of terrorism, Allies are delivering on The Hague defence commitment. In 2025, Euro-

pean Allies and Canada increased their investments in core defence requirements by more than \$139 billion. Our investments are delivering the capabilities we need while strengthening our industrial base and resilience. Today in Ankara, we announce more than \$50 billion in new procurements and commit to expanding collective manufacturing capacity and working with industry to accelerate innovation. We will continue our work to eliminate defence trade barriers among Allies and leverage NATO's partnerships to maximise defence industrial depth and cooperation.

3. We are building the future: a stronger Europe in a stronger NATO – a modernised Alliance. European Allies and Canada, working with the United States, are assuming greater responsibility for the Alliance's defence. NATO's deterrence and defence rest on an appropriate mix of nuclear, conventional, and missile defence capabilities, complemented by space and cyber assets. We are committed to maintaining our combat advantage. We are investing in our ability to deploy, enable and sustain our armed forces and deliver our capability targets in all domains, including in deep precision strike, integrated air and missile defence, uncrewed systems, cutting edge technologies, and intelligence capabilities. We are developing an interoperable transatlantic warfighting cloud and adopting powerful AI models.

4. Ukraine contributes to transatlantic security, and Allies stand united in our unwavering support for Ukraine in defending its freedom, sovereignty, and territorial integrity. European Allies and Canada now finance the vast

The Alliance continues to respond and adapt to the strategic competition, pervasive instability, hybrid threats and recurrent shocks that define our broader security environment. Allies reiterate that Iran must never have a nuclear weapon and call on Iran to fully respect freedom of navigation in the Strait of Hormuz.

majority of security assistance to Ukraine through bilateral and multilateral means. Allies underscore that this support must be eq-

uitable, predictable, and sustainable in the long-term. For 2026, Allies pledge €70 billion in military equipment, assistance and training for Ukraine and affirm their sovereign commitments to sustaining at least equivalent levels in 2027. To this end, we welcome the European Union's decision to provide multi-year funding to Ukraine through the Ukraine Support Loan.

5. The Alliance continues to respond and adapt to the strategic competition, pervasive instability, hybrid threats and recurrent shocks that define our broader security environment. Allies reiterate that Iran must never have a nuclear weapon and call on Iran to fully respect freedom of navigation in the Strait of Hormuz.

6. We express our appreciation for the generous hospitality extended to us by Türkiye. We look forward to our next meeting.

A Constant in an Era of Radical Change: 25 Years of the Russia-China Treaty

By **Sergey Lavrov**

*Minister of Foreign Affairs
of the Russian Federation*

Twenty-five years after Russia and China signed the Treaty of Good-Neighborhood, Friendship and Cooperation, Moscow and Beijing continue to present their relationship as a model of interstate cooperation based on equality, mutual respect and shared interests.

In his article, Russian Foreign Minister Sergey Lavrov examines the evolution of the bilateral relationship since the treaty was signed in Moscow on July 16, 2001, by Russian President Vladimir Putin and Chinese President Jiang Zemin. He argues that the agreement established the political and legal foundation for the development of a broad strategic partnership between the two countries.

The treaty followed the normalization of Russian-Chinese relations in the late 1980s and marked a new stage in bilateral ties. According to Lavrov, its principles remain relevant amid the transformation of the international system and the emergence of what Moscow describes as a more multipolar world order.

The agreement was initially concluded for 20 years and was extended in 2021. Its continuation was confirmed again in May 2026 during President Vladimir

Putin's official visit to China. Lavrov describes the treaty as the foundation of a relationship that has expanded far beyond traditional diplomatic ties. Over the past quarter century, hundreds

of bilateral agreements have been concluded, creating mechanisms for cooperation between governments, regional authorities, businesses, academic institutions and cultural organizations.

At the political level, Moscow and Beijing have increasingly coordinated their positions on international issues. Lavrov emphasizes principles including respect for sovereignty, non-interference in internal affairs, peaceful resolution of disputes and opposition to the use of force or economic pressure between the two countries.

A key achievement, according to Lavrov, has been the settlement of the historical border issues between Russia and China. The treaty established the principle that the two countries have no mutual territorial claims and provided a political and legal basis for transforming their common border into an area of peace and cooperation.

The government described the agreement as a strategic step in strengthening Albania's partnership with the United States and enhancing the country's defense capabilities. The opposition, meanwhile, maintained that its objections concern only the parliamentary procedure and not the agree-

Trade, Energy and Economic Cooperation

Economic relations have become one of the central pillars of the Russia-China partnership. According to Lavrov, bilateral trade has increased more than thirtyfold over the past 25 years and has exceeded \$200 billion annually for three consecutive years. China has been Russia's largest trading partner since 2010, while Russia ranks among China's five largest trading partners.

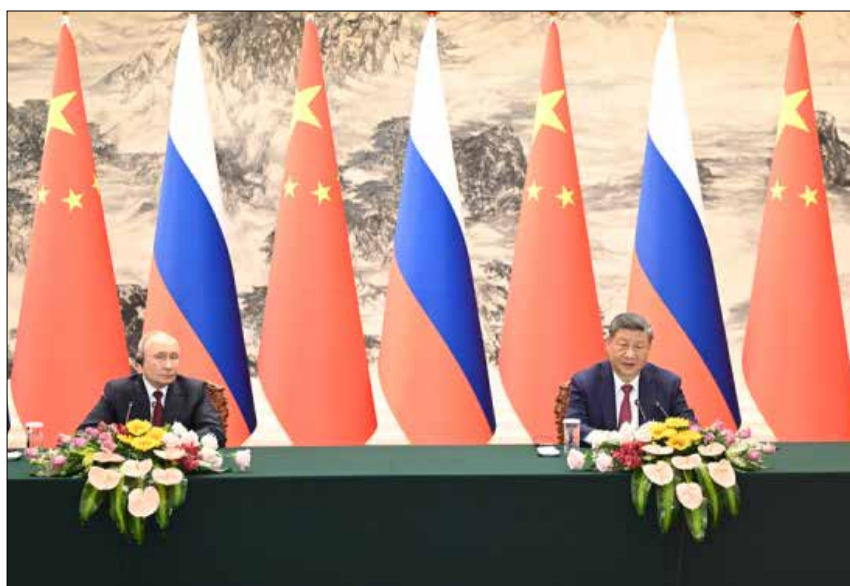
The two countries have also substantially increased the use of national currencies in bilateral settlements. Lavrov notes that the share of transactions conducted in US dollars and euros has fallen to marginal levels.

Investment cooperation is also expanding, supported by a new Russian-Chinese agreement on the promotion and protection of investments.

Energy remains a strategic component of the relationship. Russia is a major supplier of oil and natural gas to China, while pipeline infrastructure linking the two countries continues to expand. Lavrov describes these supplies as stable and predictable despite wider geopolitical tensions.

The partnership also includes cooperation in nuclear energy. Russian-designed nuclear power units are being constructed at the Tianwan and Xudapu nuclear power plants in China. The two countries are also developing projects in space, satellite navigation, agriculture and food production.

Transport connectivity is another growing area. Russia and China are working on new border crossings, bridges and roads, while continuing cooperation on

the development of the Northern Sea Route. A planned cable car linking the Russian city of Blagoveshchensk with China's Heihe is also highlighted as a major cross-border infrastructure project.

Technology, Science and Education

Moscow and Beijing are expanding cooperation in science, technology and innovation. Lavrov points to joint research initiatives and new institutional platforms, including the Russian-Chinese Institute for Fundamental Research.

Artificial intelligence is identified as a particularly important area, with both countries seeking to expand cooperation in information and communications technologies and advanced research.

Education has also become an important component of bilateral relations. The years 2026–2027 have been designated the Years of Russian-Chinese Cooperation in Education, with the aim of increasing academic mobility and strengthening educational links. Thousands of students are study-

ing in Russian and Chinese higher education institutions through reciprocal programs. Fifteen specialized university associations are operating, while joint institutions such as the MSU-PTI Joint University in Shenzhen continue to develop.

Lavrov also emphasizes the expansion of humanitarian and cultural ties. Cooperation now includes culture, tourism, media, science, youth exchanges and sports. Chinese New Year celebrations in Moscow and Russian cultural events in China are presented as examples of growing people-to-people contacts. Joint cultural projects include film production and the restoration of historical heritage sites. Tourism between the two countries has also increased, supported by the existing visa-free travel regime.

Coordination on the International Stage

A major dimension of the partnership is the growing coordination of Russian and Chinese foreign policy.

Lavrov writes that the two countries share similar approaches to issues including strategic stabil-

ity, arms control, terrorism and international security. Moscow and Beijing also coordinate their positions within the United Nations, including the General Assembly and Security Council.

The Russian foreign minister presents the partnership as part of a wider transformation of the international system toward multipolarity. He identifies sovereign equality, equal and indivisible security, mutually beneficial cooperation and respect for international law and the UN Charter as central principles.

Lavrov also highlights the Shanghai Cooperation Organization, which marks its 25th anniversary in 2026. Russia and China were among its founders and remain central to its development. Moscow views the SCO as an important component of the emerging Eurasian security architecture. The two countries also cooperate within BRICS and the G20 and coordinate positions in other multilateral institutions, including APEC.

Ukraine and the Security Architecture

The conflict in Ukraine is another important area of Russian-Chinese diplomatic coordination.

Lavrov describes China's position as constructive and balanced, emphasizing Beijing's stated support for a political and diplomatic settlement and its focus on addressing what it considers the underlying causes of the conflict. He links Chinese President Xi Jinping's Global Security Initiative with Russian proposals for a new security architecture in Eurasia. According to Lavrov, both approaches emphasize equal and

indivisible security and the conditions for peaceful development without external interference.

Lavrov also criticizes what Moscow characterizes as Western policies of unilateral sanctions, "regime change" and "double standards." He presents Russia and China as supporting a system based on sovereignty, non-interference and the central role of the United Nations.

These arguments form part of Moscow's broader description of the Russia-China relationship as a partnership within an emerging multipolar international system.

A Partnership in a Changing International Order

Twenty-five years after the signing of the Treaty of Good-Neighborliness, Friendship and Cooperation, Russia and China have developed a relationship encompassing politics, trade, energy, technology, education, culture and international diplomacy.

For Lavrov, the treaty remains a central element of this relationship. He argues that its principles have provided the legal and political foundation for the expansion of bilateral cooperation

while allowing both countries to maintain their sovereignty and independent foreign policies.

The partnership has evolved alongside major changes in the global balance of power. Economic ties have deepened, political coordination has expanded and cooperation in international organizations has become increasingly prominent.

Lavrov presents the Russia-China relationship as a long-term partnership rather than a traditional alliance, emphasizing equality, mutual interests and strategic coordination.

As the international system continues to change, he argues that the treaty signed in 2001 remains a durable framework for relations between Moscow and Beijing and a foundation for further cooperation in the years ahead.

Source: Sergey Lavrov, "A Constant in an Era of Radical Change: On the 25th Anniversary of the Russian-Chinese Treaty of Good-Neighborliness, Friendship and Cooperation," *Kommersant*, July 16, 2026. The Russian Foreign Ministry also identifies the text as an article by Foreign Minister Sergey Lavrov.

IMPRESSUM ARGUMENTUM

Revistë gjeopolitike | Geopolitical Magazine

Botues | Publisher:

Argumentum Sh.p.k.

Kryeredaktore | Editor-in-Chief:

Marjana Doda

Dizajn Grafik | Graphic Design:

Indrit Isufi

Website:

www.Argumentum.al

© 2026 Argumentum

© 2026 Argumentum. Të gjitha të drejtat e rezervuara.
Revista "Argumentum" nuk mund të riprodhohet
në asnjë formë pa lejen me shkrim të botuesit.

Adresa: Njësia bashkiake nr. 5, Rruga "Abdyl Frasheri", Ndërtesa 8, Tiranë, Shqipëri

Tel: +355 (0) 68 82 01 720

**Email: redaksia.argumentum@gmail.com,
info@argumentum.al**

NUIS/NIPT: L91415033Q

Twiter : [Argumentum_al](#)

Facebook: [argumentum.al](#)

Instagram: [argumentumnews](#)

© Argumentum. All rights reserved